

Η ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΑΡΙΘΜ. 29 — Ιανουάριος. 1844. — ΤΟΜ. Γ΄.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΡΩΜΑΙΚΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.

Περὶ τῶν πρώτων τῆς Ἰταλίας κατοίκων δὲν ἐξεύρομεν ἀκριβῶς τίποτε ἐκ τῆς ἱστορίας. Οἱ μεταγενέστεροι Ῥωμαῖοι εἶχον μικρὰς καὶ αὐτοὶ γνώσεις περὶ τοῦ πράγματος, ὡς μὴ διασωζομένων διόλου ἀρχαιοτέρων λειψάνων· καθότι ἅπαντα τὰ ἐν Ῥώμῃ διαφυλασσόμενα διεφθάρησαν εἰς τὴν ὑπὸ τῶν Γαλατῶν ἄλωσιν τῆς πόλεως ταύτης (Πρ. Χρ. 360)— Ἐκ τούτου δ' ἐγεννήθησαν πᾶν πολλοὶ μῦθοι (*). Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι κοινῶς ἔλεγον ὅτι κατήγοντο ἐκ τῶν Τρώων, ἀποικία τῶν ὁποίων ἔχουσα ἀρχηγὸν τὸν Αἰνεΐαν ἠνώθη μετὰ τῶν αὐτοχθόνων τῆς Ἰταλίας.

Ἐκ τῶν εἰρημένων φαίνεται ἤδη ὅτι κυρίως ἦτε ἀρχὴ καὶ ἡ εἰσαξις τῶν Λατινικῶν χαρακτήρων καθ' ὅλην τὴν Ἰταλίαν εἶναι πολλὰ ἀβέβαιος. Συγγραφεῖς τινὲς ἀποδίδουσι τὴν ἐφεύρεσιν καὶ διάδοσιν τῶν γραμμάτων τούτων

(*) Περὶ τῆς παραγωγῆς τοῦ ὀνόματος Ἰταλία ἔγιναν πολλοὶ λόγοι. Οἱ μὲν παράγουσιν αὐτὸ ἐκ τοῦ Ἰταλοῦ, ὅς τις ἦτον ἀρχηγὸς ἀποικίας τινὸς σταλείσης ἐκ τῆς Ἀρκαδίας ἢ Οἰνωτρίας, οἱ δὲ, ἐκ τῆς λέξεως ἰταλὸς (μύσχος) ὅπερ ἐδόθη εἰς τὴν χώραν ἐκ τῶν ἐν αὐτῇ εὐρεθέντων ποιμνίων ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων. Φαίνεται δὲ ὅτι τὸ ὄνομα τοῦτο κατ' ἀρχὰς εἶδεδετο εἰς τὸ νότιον μέρος τῆς Χερσονήσου, καὶ ἀκλουθῶς περιέλαβεν ἅπασαν τὴν μέχρι τῶν Ἀλπεων γῆν.— Περὶ τῶν πρώτων δὲ κατοίκων τῆς Ἰταλίας ὑπάρχουσι δύο κυριώτεραι θεωρίαι ἢ συστήματα. Καὶ κατὰ τὸ πρῶτον μὲν οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἦλθον ἐκ τῶν ἀνατολικῶν μερῶν, ἤτοι ἐκ τῆς Ἑλλάδος, τῆς μικρᾶς Ἀσίας, τῆς Φοινίκης ἢ τῆς Αἰγύπτου, κατὰ τοῦ

εἰς τοὺς Ἕλληνας, ἕτεροι δ' εἰς τοὺς Πελασγούς, καὶ ἄλλοι εἰς τοὺς Ἐτρούσκους. Γενικώτερον δ' ἀποδίδονται εἰς τὸν Εὐάνδρον, ὃς τις, πρὸ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, ἔφερον εἰς Λάτιον ἀποικίαν Πελασγῶν ἐκ τῆς Ἀρκαδίας. Ἡ συμφωνία καὶ ὁμοιότης τῶν ἀρχαιοτέρων Ἑλληνικῶν χαρακτῆρων μετὰ τῶν Λατινικῶν εἶναι ἀναμφίβολος. Εἶναι δὲ πιθανώτατον ὅτι διὰ τῶν ἐκ διαφόρων ξένων μερῶν ἑλθόντων ἀποίκων εἰς τὴν χώραν ταύτην, ὁ πολιτισμὸς καὶ ἡ τέχνη τοῦ γράφειν εἰσῆχθησαν εἰς Ἰταλίαν, καὶ τελειωταῖον ἐμορφώθη κοινὸν ἀλφάβητον. Οἱ Πελασγοὶ, σταλέντες ἐκ τῆς Ἀρκαδίας, καὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα τῶν Τυρρήνων ἐκ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, φαίνεται ὅτι ἦσαν οἱ πρῶτοι ἀποικοι. Μετὰ τούτους δὲ ἦλθον καὶ ἄλλαι ἀποικίαι ἐκ τῶν Ἑλλήνων εἰς τὰ χαμηλότερα μέρη τῆς Ἰταλίας, καὶ εἰσῆγαγον ἐν αὐτοῖς τὴν θρησκείαν, τὴν γλῶσσαν καὶ τὸ ἀλφάβητόν των. Ἐν πιστεύσωμεν δὲ τὸν Κυντιλιανὸν (Βιβλ. Α΄) κατ' ἀρχὰς ἦσαν πολλὰ ὀλίγα γράμματα μόνον διαφέροντα κατὰ τὸ σχῆμα καὶ τὴν σημασίαν πολὺ τῶν μετὰ ταῦτα ἐν χρήσει.

Οἱ κατὰ τὸ νότιον μέρος τῆς Ἰταλίας ἀπελθόντες Ἕλληνες, αἰετοῦ ποτε διετήρησαν σχέσεις καὶ ἐκτεταμένον ἐμπόριον μετὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, καὶ διεφύλαξαν ἀκόμη καὶ τὴν γλῶσσαν των. Ἐκ τούτου δὲ ἡ χώρα τὴν ὀπίαν κατώκησαν ἐκλήθη Μεγάλη Ἑλλάς. Δι-

διαφόρους ὑπερασπιστάς τῆς θρωπίας ταύτης. Κατὰ τὸ ἄλλο δὲ, ἀπαντες μὲν οἱ κατοικοὶ τῆς Εὐρώπης κατήγοντο ἐκ τῶν ἀνατολικῶν μερῶν, ἀλλὰ καὶ βεβαίως οἱ Ἰταλῖαι ἔλαβον τοὺς κατοικοὺς τῆς κατ' εὐθείαν ἐκ τῶν βορείων ἢ τῶν Κελτικῶν φυλῶν. Κατὰ τὴν ἐποχὴν, κατ' ἣν ἀπαντῶμεν τὰς βεβαιωτέρας περὶ τῆς Ἰταλίας γνώσεις, βλέπομεν ὅτι καταφεύγειτο ὑπὸ διαφόρων φυλῶν, αἰετως ὁμιλοῦν τὰς διαλέκτους των καὶ εἶχον φθάσειν μᾶλλον ἢ ἦσαν εἰς διαφόρους βαθμοὺς πολιτισμοῦ. Αἱ διαφοροὶ δὲ αὐταὶ φυλαὶ δύνανται νὰ ἐμπεριληφθῶσι εἰς τὰς πέντε ἀκολουθοῦσας κλάσεις ἢ τοὺς Ἰλλυριοὺς, ἀμπεριλαμβάνοντας τοὺς Διβουρινοὺς, Σικελοὺς καὶ Βενετοὺς, τοὺς Ἰβηρας, ἐμπεριλαμβάνοντας τοὺς λεγομένους Σηκανοὺς, τοὺς Κέλτας ἐν οἷς ἐμπεριλαμβάνονται οἱ καλούμενοι Οὐμβροὶ ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων τοὺς Πελασγοὺς, καὶ τοὺς Ἐτρούσκους ἢ τοὺς Τυρρήνοὺς. Ἐκ τούτων δ' ἐπιστημότεροι ἦσαν οἱ Ἐτρούσκοι ὡς προοδεύσαντες εἰς τὸν πολιτισμὸν πολὺ πρὸ τῶν Ῥωμαίων.

αχωρίζετο δ' αὐτὴ ἐκ τῆς Σικελίας, ἔδα οἱ Ἕλληνες εἶχον στείλειν ἀκόμη ἀποικίας, μόνον διά τινος μικροῦ πορθμοῦ. Ἐκ τούτου δὲ ἀναφαίνεται ἡ μετὰ αὐτῶν καὶ τῶν κατοικῶν τῆς νήσου ταύτης ὁμοιότης εἰς τὴν γλῶσσαν, τὰς ἐπιστήμας, τὰ ἥδη καὶ τὴν κυβερνησίαν των. Αἱ χώραι δὲ αὐταὶ χαίρουσαι μακρὰν εἰρήνην καὶ διατηρουσας τὰς μετὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων σχέσεις των ἔκαμαν λαμπρὰς προόδους εἰς τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας. Ἀρκεῖ δὲ μόνον ν' ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα τὴν σχολὴν τοῦ Πυθαγόρου, καλουμένην Ἰταλικήν, καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ Περσέωνος συστηθεῖσαν μικρὸν τι μετὰ ταῦτα Ἐλεατικὴν. Εἰς τὴν Μεγάλῃν δὲ προσέτι Ἑλλάδα καὶ τὴν Σικελίαν ἀνεφάνησαν πλείστοι ἄνδρες περίφημοι ἀκόμη καὶ τὴν σήμερον διὰ τὰ λαμπρὰ προτερήματά των καὶ τὰ ἀξιόλογα συγγράμματά των, ὡς ὁ Ἀρχιμήδης, Διόδωρος ὁ Σικελιώτης, οἱ ποιηταὶ Θεόκριτος καὶ Μύσχος, οἱ Ῥήτορες Ἀσσίας, Γοργίας καὶ ἄλλοι.

Ὡς πρὸς τὸ κυρίως δ' ἀντικείμενον τῆς θεωρίας μας—τὴν Ῥώμην, βλέπομεν ὅτι ἡ μετὰ τῆς θρωπίας αὐτῆς καὶ τοῦ τέλους τοῦ πρώτου ἐμφυλίου πολέμου ἐποχὴ (500 περίπου ἐτῶν) ἦτον ἄγονος κατὰ τὴν καλλιέργειαν, ἢ τοῦλάχιστον ἀπέχετο πολὺ ἀπὸ τοῦ νὰ κάμῃ ὅσας προόδους ἠδύνατό τις νὰ ἐλπίσῃ ἀπὸ δημοκρατίαν, ἣτις ἦνθησε τοσοῦτον ταχέως, καὶ συνώρευε μετὰ τῶν μᾶλλον πεπολιτισμένων καὶ προωθευμένων ἔθνων κατὰ τὴν φιλολογίαν καὶ τὰς τέχνας. Μόνη δὲ τούτου αἰτία ἦτο τὸ πνεῦμα τοῦ μεγαθύνησαι ὅπερ ἐκυβέρνα καὶ ὠδήγει ἅπαντα τὰ ἔργα τῶν Ῥωμαίων, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἐνασχολούμενοι εἰς ἀδικόπους πολέμους ἐβιάζοντο ν' ἀμελῶσι τὴν φιλολογίαν καὶ τὰς ἐπιστήμας ἅτινα κυρίως ἀπαιτοῦσι τὴν εἰρήνην καὶ ἀνάπαυσιν. Ὅθεν καὶ ἅπανα ἐν γένει ἡ ἀνατροφή αὐτῶν ἀπέβλεπε μόνον πρὸς τὸ τέλος τοῦτο διὸ καὶ βλέπομεν ὅτι Κάτων ὁ πρεσβύτερος δὲν ἤθελε νὰ παραδεχθῆ τοὺς Ἕλληνας φιλοσόφους εἰς τὴν Ῥώμην. Ἐκ τούτου δ' ἐπήγαγεν ἀκόμη καὶ ἡ πρόληψις δι' ἧς οἱ Ῥωμαῖοι ἐθεώρουσαν ἀπάσας τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας, ἐξαιρουμένης τῆς γεωργικῆς καὶ τῆς πολεμικῆς, ὡς ἀτίμους καὶ ἀνηκούσας μόνον εἰς τοὺς δούλους.—Ἐκ τοῦ ἄλλου μέρους ὁμοῦς ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐφάνησαν μικρὰ ἔχνη πολιτισμοῦ καὶ εἰς τὴν Ῥώμην. Καὶ ὡς πρὸς τοῦτο δυνάμεθα ν' ἀναφέρωμεν τὴν ὀπίαν, ἐπι-

Ταρκούνου τοῦ Ἀλαζόνοσ, κατέβαλε φροντίδα ὁ πολιτικός Παπύριος εἰς τὴν συλλογὴν τῶν νόμων· τὴν εἰς Ἀθήνας πεμφθεῖσαν πρεσβείαν ἵνα ἐξετάσῃ τὰς διατάξεις τῆς Ἑλλάδος, ὅπερ καὶ ἔδωκεν αἰτίαν εἰς τὴν σύνθεσιν τῶν δώδεκα Πινάκων λεγομένων· τὴν εἰς τὰ Χρονικά ἢ Ὑπομνήματα διατήρησιν τῆς Ῥωμαϊκῆς ἱστορίας, μέρη τῆς ὁποίας διὰ στίχων γεγραμμένα ὄντα, ἐφάλλοντο εἰς τὰς δημοσίους ἑορτάς· καὶ τελευταῖον τὴν εἰσαγωγὴν τῶν Ἐτρουρίων παιγνιδίων, *ludi scenici* καλουμένων, ἅτινα καὶ συνίσταντο κατ' ἀρχὰς μόνον εἰς τὸν χορὸν, τὸν αὐλὸν καὶ τοὺς παντομίμους.—Ἀκολουθῶσ δὲ ἀφοῦ οἱ Ῥωμαῖοι ἐπεκτάθησαν εἰς ἅπασαν τὴν Ἰταλίαν, ἤρχισαν νὰ παρέχωσι πλειοτέραν προσοχὴν εἰς τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας, ὡς θέλομεν ἰδεῖν παρακατιόντες.

Εἰς ποίαν πρωτότυπον διάλεκτον ὀφείλομεν ἂν ἀποδόσωμεν τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν, δὲν γνωρίζομεν μετὰ βετικότητος, διότι εἰς τὴν Ἰταλίαν κατὰ πρῶτον κατοικοῦν πολλὰ διάφορα ἔθνη ἐξ ὧν δὲν εἶναι βέβαιον ποῖα εἶναι τὰ ἀρχαιότερα. Ἐκ τῶν πρώτων αὐτῆς κατοίκων ἦσαν ἀναμφιβόλως οἱ Κέλται, ἢ οἱ Πελασγοί, ἐκ τῆς Θρακῆς ἢ τῆς Ἀρκαδίας ἐλθόντες, καὶ τῆς αὐτῆς γενεᾶς ὄντες με τοὺς αὐτόχθονας. Μετὰ ταῦτα δὲ συνεστήθησαν καὶ ἕτεροι Ἑλληνικαὶ ἀποικίαι εἰς τὸ μέσον καὶ χαμηλότερον μέρος τῆς Ἰταλίας, ἐνθα προσέτι, ὡς καὶ εἰς τὴν Σικελίαν, κατοίκησαν ἀκολουθῶσ Φοίνικες καὶ Καρχηδόνιοι, καθὼς καὶ οἱ Γαλάται εἰς τὸ βόρειον τῆς χώρας μέρος. Ἡ πρώτη λοιπὸν ἀρχὴ τῆς Ῥωμαϊκῆς γλώσσης ἦτον ἢ καλούμενη Ἀθσονικὴ ἢ Ὀσκανικὴ διάλεκτος. Μὴν ἔχουσα δὲ ἡ γλῶσσα αὕτη ἰδίους κανόνας φαίνεται ὅτι ὑπέκυπτεν εἰς συγχῶσ μεταβολὰς, καὶ ἐπομένως ἐδανείζετο πολλοὺς ἰδιωτισμοὺς ἐξ ἄλλων γλωσσῶν. Ὁ δὲ Ῥωμύλος, ἀνατραφεὶς ἴσως εἰς τὴν Ἑλλάδα, φαίνεται ὅτι εἰσήγαγεν εἰς τὴν ὑπ' αὐτοῦ θεμελιωθεῖσαν πόλιν τὴν Ἑλληνικὴν, διὸ καὶ βλέπομεν καὶ εἰς τὴν παραγωγὴν πολλῶν Λατινικῶν λέξεων καὶ εἰς τὴν γενικὴν σύνθεσιν τῆς γλώσσης πλεῖστα

ἔχνη τῆς Ἑλληνικῆς, καὶ μάλιστα τῆς Αἰολικῆς διαλέκτου. Ἀνωτέρω δὲ ἀνεφέραμεν καὶ τὴν μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ τοῦ Λατινικοῦ ἀλφαβήτου ὁμοίωσιν.

Κυρίως ἡ Λατινικὴ καὶ Ῥωμαϊκὴ γλῶσσα δὲν εἶναι αὐτὰ.
Ἡ Λατινικὴ ὁμιλεῖτο εἰς τὸ Λατίνον μέχρι τῆς καταργήσεως τῆς βασιλείας εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ εἰσῆλθη εἰς Ῥώμην μετὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην. Εἰς τὴν διάλεκτον δὲ ταύτην ἦσαν γεγραμμένοι οἱ νόμοι τῶν δώδεκα Πινάκων, καὶ ἀκολουθῶσ αὕτη βασιμῶν διεδόθη καὶ εἰς τὰ λοιπὰ μέρη τῆς Ἰταλίας.—Οἱ ἀρχαῖοι δὲ κάτοικοι τοῦ Λατίου ἦσαν μέρος τῶν λεγομένων *A u t o x θ ὶ ο ν ω ν*, ἀλλ' ἡ λέξις αὕτη ἐσημαῖνε σχεδὸν ὅτι δὲν ἐγνωρίζετο ἀκριβῶσ ἡ καταγωγὴ αὐτῶν. Ἐκαλοῦντο δὲ οὗτοι προσέτι καὶ Αὔσονες. Κατὰ Διονύσιον τὸν Ἀλικαρνασσέα ἦσαν Ἀρκαδες· ἀλλὰ πιθανώτερον φαίνεται ὅτι ἦσαν Ἰταλῆσ ἢ Κέλται, ἢ μᾶλλον μίγμα τῶν δύο τούτων μετὰ τῶν Πελασγικῶν ἀποικίων. Καὶ τῶντι εἰς τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν βλέπομεν δύο κυριώτερα ἰδιώματα, τὸ Κελτικὸν καὶ τὸ Ἑλληνικὸν (τὴν Αἰολ. καὶ Δωρικ. διάλεκτον) ὅπερ ὁμοίως σχεδὸν τὸ ἀρχαῖον Πελασγικόν. Ὅτι δὲ εἰς τὸ Λατινικὸν δὲν εἶναι ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ, παράγεται ἐκ τοῦ Κελτικοῦ. Διὸ καὶ ὁ Διονύσιος ὀρθῶσ ἔλεγε ὅτι τὸ ἀρχαῖον τῆς Ῥώμης ἰδιώμα δὲν ἦτον οὔτε ὅλως διόλου Ἑλληνικόν οὔτε πάλιν ὅλως διόλου βάρβαρον. Ἐπειδὴ δ' ἐντὸς τοῦ Λατίου ἤπληρον τὸ πάλαι πολλαὶ ἀνεξάρτητοι φυλαὶ, ἦσαν ἐπομένως καὶ πολλαὶ διάφοροι διαλέκτοι, αὐτῆσ καὶ βασιμῶν συνεχωρεύθησαν εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν γλῶσσαν ὅτε οἱ Ῥωμαῖοι ἔγιναν κύριοι ἁπάσῃ τῆς Ἰταλίας. Ἡ χρῆσις δὲ τῆς γλώσσης ταύτης ἐθεωρεῖτο ὡσ δείγμα τῆς ὑπεροχῆς τῶν Ῥωμαίων, διὸ καὶ ὅτε οἱ σύμμαχοι ἤδελθησαν ν' ἀποβρίψωσι τὸν ζυγὸν αὐτῶν, ἐπανέφερον τὰς πρώτας τῶν διαλέκτους εἰς τὰ ὁποῖα ἐχάρασσον νομίσματα. Ἀλλ' ἀκολουθῶσ οἱ Ῥωμαῖοι διὰ τοῦ Ἰουλιανοῦ νόμου (Π ρ . Χ ρ . 90 περίκ . ἔτη) κατήργησαν ἅπαντα ταῦτα τὰ ἰδιώματα, ἀποβαλόντες αὐτὰ ἐκ τῶν δημοσίων πραγμάτων· ἔμεινε δὲ μόνη ἡ Ἐτρουσκανὴ γλῶσσα ἀρκετὸν χρόνον, καθότι οἱ Ῥωμαῖοι ἰδεῖν ἔχοντο μέγα σέβας εἰς τῶν Τυβήρων τὰ ἔθνη.—Ὅπως δὲ καὶ ἀνεκρῖνον μίγα, εἶναι βέβαιον ὅτι πρὸ τοῦ τέλους τοῦ πρώτου ἱμφοκίου πολέμου, ἡ Ῥωμαϊκὴ γλῶσσα ἦτο μίγμα διαφόρων ἰδιωμάτων ἐκ τῶν διαφόρων ἔθνων οἵτινες ἦσαν οἱ πρῶτοι τῆς Ῥώμης κάτοικοι. Ἰχνὴ δὲ τῶν ἀρχαίων σχημάτων τῆς γλώσσης ταύτης εὐρίσκονται εἰς τεμάχια τῶν ἀρχαιοτέρων ποιητῶν καὶ εἰσέτι εἰς τὰς κωμῶδιασ τοῦ Πλάτωνος, καὶ μόλις περὶ τὰ τέλη τῆς προβήθεισις ἐποχῆς, ἠγωνίσθησαν νὰ μορφώσωσι τὴν γλῶσσαν ταύτην, ἂν καὶ πολὺ μετὰ ταῦτα ἐβελτιώθη τὸ ὕψος αὐτῆς. Καθ' ὅλον λοιπὸν τὸν χρόνον τούτου ἡ γλῶσσα ἀδιακόπως μετῆλλάσσετο, ὡσ φαίνεται εἰς τῖνα διασπασόμενα αὐτῆς λείψανα.

Τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν κείμενον πρὸς ἀνατολὰς τῆς Ἱερουσαλήμ, διαχωρίζεται ἀπ' αὐτῆς διὰ τοῦ Χειμάρρου τῶν Κέδρων καὶ τῆς Κοιλιάδος Ἰωσαφάτ, καὶ συνέχεται μετὰ τινος σειρᾶς ὀρέων ἐκτεινομένων πρὸς τὸ βόρειον καὶ νοτιοδυτικὸν μέρος. Ἔχει δὲ τὸ ὄρος τοῦτο τρεῖς κορυφάς, καὶ ἐκ τῆς μεσαίας μὲν τούτων φαίνεται ὅτι ὁ Χριστὸς ἀνελήθη εἰς οὐρανοὺς, εἰς δὲ τὴν πρὸς νότον ὁ Σολομὼν ἐκτίσεν ναοὺς τῶν εἰδώλων του (*) ἐξ οὗ καὶ προσεκληθῆ τῆς μιάσεως τὸ ὄρος (**). Ἡ δὲ πρὸς βορρῆαν, ἢ ὑψηλότερα καλεῖται, κοινῶς Ἄνδρες Γαλλιαῖοι ἐκ τοῦ ἀναφερομένου εἰς τὰς πράξεις τῶν Ἀποστόλων, Ἰμεῖς Ἄνδρες Γαλλιαῖοι. (1) Ἡ πρὸς τὸ ὄρος τοῦτο ἀνοδος εἶναι πολλὰ δύσβατος μέχρι τῆς κορυφῆς, Πλησίον δὲ τῆς ἀναβάσεως ὑπάρχουσιν ἐλαιόδενδρα, μετὰ τὰ ὅποια ὑποτίθεται ὅτι ἦτον ὁ καλούμενος Κήπος Γεθσημανῆ. Πολλὰ δὲ τῶν δένδρων τούτων εὐρίσκονται πρὸ πάντων κατὰ τὴν μίαν πλευρὰν τοῦ ὄρους τούτου· εἰς δὲ τὰ πλησιόχωρα δὲν φαίνεται οὐδὲν ἕτερον δένδρον, καίτοι, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἰωσήπου, ὑπῆρχον αὐτοῦ ποτὲ πολλοὶ κέδροι, κάλαμοι καὶ πεῦκαι.

Οἱ Ταλμουδισταὶ ἀναφέρουσιν ὅτι τὸ πάλαι οἱ παῖδες τῆς Χαναάν εἶχον ἐργαστήρια ἐπὶ τοῦ ὄρους τῶν ἐλαιῶν, καὶ ὅτι κάτωθεν δύο μεγάλων κέδρων ὑπῆρχον τέσσαρα ἐργαστήρια, ἐνθα ἐπωλοῦντο μόνον τὰ διὰ καθαρισμὸν ἀναγκαῖα, ὡς τρυγόνες ἢ περιστερᾶι διὰ τὰς γυναῖκας.

Ἡ κορυφή τοῦ ὄρους τούτου ἐχρησίμευσεν ἀκόμη εἰς τὸ νὰ μεταδίδωσι κατὰ τὰς περιστάσεις, διὰ τῶν φώτων καὶ τοῦ πυρός, διαφόρους εἰδήσεις, καὶ πρὸ πάντων τὴν ἐπάνοδον τῆς νέας σελήνης. Ἐκ τούτων δ' ἀπάντων βλέπομεν ὅτι τὸ πάλαι τὸ ὄρος τοῦτο δὲν ἦτο τοσοῦτον ἔρημον ὅσον τὰ νῦν. Οἱ δὲ σημερινοὶ Ἑβραῖοι δεικνύουσιν εἰσεῖτε ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τοῦ ὄρους τούτου, σπήλαιόν τι

(*) Βασίλ. ΙΑ'. 7 (**). Δ'. Βασίλ. ΚΓ'. 13. (†) Πραξ. α'. 19

ὅπερ πιστεύουσιν ὅτι ἐχρησίμευσεν ὡς τάφος τῆς προφητίδος Ὀλδας (*).

Εἷς ἐκ τῶν ἐπισημότερων τόπων τοῦ ὄρους τούτου εἶναι μικρὸν τι μέρος τοῦ κήπου τῆς Γεθσημανῆ ὀκτώ μεγάλα ἐλαιόδενδρα ἔχον ἕ' διαχωριζόμενον ὑπὸ τοῦ ὑπολοίπου διέτινος χαμηλοῦ λιθίνου περιφράγματος. Ὁ τόπος δ' οὗτος ἀποκλειστικῶς ἀνήκει εἰς τοὺς Λατίνους, ὅτινες καὶ δι' ἀφοριστικῶς ἀνήκει εἰς τοὺς Λατίνους, ὅτινες καὶ δι' ἀφοριστικῶς ἀπαγορεύουσι τὸ νὰ κόψῃ τις κλάδον ἐκ τῶν δένδρων τούτων ἢ νὰ συνάξῃ τὸν καρπὸν. Μετὰ τοὺς σπόρους δὲ τῶν ἐλαιῶν τούτων οἱ Μοναχοὶ κατασκευάζουσι κομβολόγια διὰ τῶν προσκυνητῶν. Πλησίον δὲ τούτου φαίνεται ἐκ παραδόσεως τὸ μέρος ἐνθα οἱ τρεῖς ἀπόστολοι ἐκοιμήθησαν, καὶ ὁ τόπος ὅπου ἐστάθη ὁ Ἰούδας ὅτε ἐφίλησε τὸν κύριόν του. Ὀλίγον δὲ τι ὑψηλότερον ὑπάρχουσι τὰ εἰρηπία ἀρχαίου τινὸς μοναστηρίου, ἀνεγερμένου, ὡς λέγεται, ἐπὶ τοῦ μέρους ἐνθα ὁ Χριστὸς ἐδίδαξεν εἰς τοὺς μαθητάς του τὴν Κυριακὴν προσευχὴν. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς δὲ τοῦ ὄρους ὑπάρχει μικρὸν τι παρεκκλήσιον τῆς Ἀναλήψεως, καλῶς περιτετευχισμένον, ἐνθα ἡ Ἁγ. Ἐλένη ἀκοδόμησεν ἐκκλησίαν τῆς Ἁγ. Πελασγίας. Πλησίον δὲ τούτου διασώζονται τὰ λείψανα Γ' α' μί ο' υ' τινός, ἐκ τοῦ μί να ρ ε' τοῦ ὁποίου φαίνεται ἀξιόλογα ἡ Ἱερουσαλήμ πρὸς δυσμὰς, καὶ ἅπασα ἡ χώρα τοῦ Ἰορδάνου καὶ ἡ Νεκρὰ Θάλασσα πρὸς ἀνατολὰς. Κάτωθεν δὲ τοῦ ὄρους πρὸς τὸ νοτιοδυτικὸν μέρος ὑποθέτουσιν ὅτι εἶναι τὰ λείψανα τῆς ἀρχαίας Βηθφαγῆς καὶ μετὰ τοῦτο διασώζεται ἀκόμη ἡ Βηθανία, τὸ χωρίον τοῦ Λαζάρου.

Κατ' ἀριστερὰν τοῦ χειμάρρου τῶν Κέδρων ὑπάρχει, ἐντὸς τῆς κοιλάδος, μικρὸν τι παρεκκλήσιον τῆς Παναγίας, τιμώμενον τὰ μέγιστα παρά τε τῶν Χριστιανῶν καὶ τῶν Μουσουλμάνων. Δύναται δὲ τις νὰ καταβῇ εἰς αὐτὸν διὰ τινος στενῆς κλίμακος πενήκοντα βαθμίδων κεκομμένων ἐπὶ τοῦ ὄρους, περὶ τὰ μέσα τῆς ὁποίας εὐρίσκονται δύο

(*) Δ'. Βασίλ. ΚΒ. 14-20.

κρύπται, ὁ εἷς ἀντίκρυ τοῦ ἄλλου. ἔνθα λέγεται ὅτι ἦσαν οἱ τάφοι τῶν γονέων τῆς Παρθένου, εἰς δὲ τὸ πάτωμα ὑπάρχει ἐκτεταμένη τις περιοχή, ἐν ἣ εὐρίσκονται πολλαὶ ἀκοιμητοὶ κανδήλαι. Εἰς τὸ ἄκρον δὲ τοῦ μέρους τούτου, ὑπάρχει μικρὸς τις θάλαμος, μὲ πολλὰς ἀργυρᾶς κανδήλας, νομιζόμενος ὅτι εἶναι ὁ τάφος τῆς Θεοτόκου.

Ἡ ἐπὶ τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν ἀνάβασις εἶναι πολλὰ εὐ-ἀρστος, καθότι ὡς ὑψηλότερον ἀπάντων τῶν πλησίον ὄρεων, παρέχει τερπνστάτην θέαν καὶ δροσερωτάτην ἀτμοσφαῖραν — Παρεκτός δὲ τούτων ἄτινα εἶναι πολλὰ ταπεινά, παραβαλλόμενα μὲ τὰς μεγαλοπρεπεῖς καλλονὰς τοῦ Λιβάνου καὶ ἄλλων τῆς Συρίας ὄρεων, ὑπάρχει ἰδιαίτερόν τι εἰς τὸ ὄρος τοῦτο· ὅτι δηλ. εἰς τὰ περίξ αὐτοῦ ἔχειναν τὰ ἀξιολογώτερα συμβεβηκότα τῆς ἱεραῆς ἱστορίας.

ΤΟΥ ΠΛΟΥΤΕΙΝ Ο ΤΡΟΠΟΣ.

Ὡς τεθνηξόμενος, τῶν σῶν ἀγαθῶν ἀπόλαυ.

Ὡς δὲ βιωσόμενος φείδω σῶν πτεάνων.

Ἔστι δ' ἀνὴρ σοφὸς οὗτος, ὃς ἄμφω ταῦτα νοήσας.

Φειδοὶ καὶ δαπάνῃ μέτρον ἐφηρμόσατο.

Ὁ ἀστεῖος Λουκιανὸς, περιπαίξων τοὺς συγχρόνους του φιλοσόφους, οἵτινες δὲν ἠδύνατο νὰ συμφωνήσωσι περὶ τοῦ ἂν ὤφειλον νὰ ἐγκατατάξωσι τὰ πλοῦτη εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀληθινῶν ἀγαθῶν, παριστᾷ ὅτι οἱ μὲν ἀρχηγοὶ τῶν αὐστηροτέρων αἰρέσεων τὰ ἀπέρριπτον, οἱ δ' ἄλλοι τὰ παρεδέχοντο.

Ὡς πρὸς ἡμᾶς, ἐξετάζοντες καὶ τὰς δύο ταύτας γνώμας κλίνομεν νὰ πιστεύσωμεν ὅτι καθ' ὅσον ὁ κύσμος ἐπηύξανεν εἰς τὸν πολιτισμὸν, αἱ αὐστηραὶ διδασκαλίαι τῶν πρώτων ἦσαν ὅλως διόλου ἀποβλητέαι, καὶ τὴν σήμερον δὲν δυνάμεθα νὰ εὕρωμεν οὐδένα ἀρνούμενον ὅτι χαίρει πολλὰς ὠφελείας εἰς τὴν κοινωνίαν ὁ ἔχων καλὴν κατάστασιν. Καὶ τῶνόντι βλέπομεν ὅτι ἅπαντες οἱ καλῆτεροι καὶ

σοφώτεροι τῶν συγχρόνων μας, καὶ τοὶ καταφρονοῦντες μέγα μέρος τῶν ὑπὸ τοῦ κόσμου καλουμένων ἡδονῶν, δὲν δύνανται βεβαίως, κατὰ τὴν γνώμην μας, νὰ μὴ αἰσθάνωνται πόσον βάρος καὶ ἀξιοπρέπειαν μετρία κἂν περιουσία παρέχει εἰς τὸν χαρακτῆρα, τὰς συμβουλάς καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν. — Ὁ Σωκράτης καὶ ὁ Φωκίων ἤθελον χάσειν πολὺ τὴν σήμερον τῆς ἑαυτῶν ἀξιοτήτος, καθὼς ἐκ τοῦ ἐναντίου, λογίζεται ἀρετὴ ἢ ἰκανότης τοῦ πορίζεσθαι ἀρκούντως τὰ δεόντα.

Γενικῶς βλέπομεν ὅτι εἰς ἅπαντα τὰ ἐπαγγέλματα καὶ τὰ ἔργα οἱ πλουσιώτεροι τιμῶνται καὶ ἐνθαρρύνονται πλείοτερον τῶν λοιπῶν ὁμοτέχων τῶν· καὶ ὁ λόγος τούτου εἶναι ὅτι ὑποτιθεμένων ἀφοστέρων ὁμοίων κατὰ τὴν ἀξιοτήτα, φυσικῶς τῷ λόγῳ ὀφειλομεν νὰ διακρίνωμεν τὸν ὃς τις ἐτύχε νὰ ἦναι μᾶλλον ἐλεύθερος ἀπὸ τὸν πειρασμὸν τῶν χρημάτων. Ἐκ τούτου δὲ καὶ ἅπαντα πολιτεῖα γενικῶς θεωρεῖ τοὺς πλουσιωτέρους ὑπηκόους ὡς ἔχοντας πλείοτερον μέρος διὰ τὴν ἡσυχίαν καὶ τὸ συμφέρον αὐτῆς, καὶ ἐπομένως ἀρροδιωτέρους διὰ τὰ ὑψηλότερα ὑπουργήματα, ἐνῶ ἐκ τοῦ ἐναντίου οἱ ἄποροι χαίρουσι μᾶλλον εἰς τὴν ἀταξίαν καὶ τὴν ταραχὴν αὐτῆς, ὡς δυνάμενοι τότε νὰ ἐξοικονομῶσι καλῆτερον τὰς χρεῖας τῶν. Ἐκ τῆς προτιμῆσεως δὲ ταύτης τοῦ πλοῦτου καθ' ὅλας τὰς περιστάσεις, κρινόμεν ὠφέλιμον εἰς τοὺς ἀναγνώστας μας νὰ διαλάβωμεν μικρὰ τινα περὶ τοῦ τρόπου τοῦ ἀξάνειν τὴν περιουσίαν, καθ' ὅσον μάλιστα ὄλων ἐν γένει ἢ σπουδῆ εἰς τοῦτο ἀποβλέπει τὸ ἀντικείμενον.

Τὸ πρῶτον καὶ κυριώτερον διὰ τὸν σκοπὸν τούτου εἶναι ἡ Οἰκονομία (*). Ὅλοι ἐν γένει οἱ ἄνθρωποι δὲν ἔχουσι τὸ προτέρημα νὰ κερδίζωσι χρήματα, καθεὶς ὁμῶς δύναται νὰ πράττῃ τὴν ἀρετὴν ταύτην, καὶ δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι πολλὰ ὀλίγοι δύνανται νὰ εὕρεθῶσιν οἵτινες ἐξε-

(*). Σημειώτεον ὅτι ὀφειλομεν νὰ διακρίνωμεν πολὺ τὴν οἰκονομίαν ἀπὸ τὴν ἐπάρατον φιλαργυρίαν.

τάζοντες τὸ παρεληλυθὸς αὐτῶν δὲν θέλουσιν ἰδεῖν ὅτι ἂν ἐφείδοντο τὰς ἀνωφελῶς δαπανηθείσας μικρὰς ποσότητας, ἠδύνατο τώρα νὰ ἔχωσι μεγάλην περιουσίαν. Μετὰ τὴν οἰκονομίαν, δ' ἔπεται ἡ φιλεργία. Καὶ αἱ δύο δ' αὐταὶ ἀρεταὶ συνιστῶνται ἀξιολογώτατα εἰς τὰς τρεῖς ἀκολούθους κοινὰς παρορμίας.

Μὴν ὑποχρέουνης ἄλλον νὰ σὲ κάμη. Ὅ,τι δύνασαι νὰ κάμῃς ὁ ἴδιος.

Τὸ σημερινὸν ἔργον αὔριον μὴ τὸ ἀφίνης.

Μὴ παραβλέπῃς τὰ μικρὰ ἐξοδα.

Τὸ τρίτον πρᾶγμα πρὸς αὔξησιν τῆς περιουσίας εἶναι ἡ φιλευταξία εἰς τὰ ἔργα, τὴν ὁποίαν ὡς καὶ τὰ δύο πρῶτα δύναται νὰ πράξῃσι καὶ οἱ ἔχοντες μικροτάτας καταστάσεις. Ὁ περίφημος Δ. Οὐάιτ, εἰς ἓκ τῶν μεγαλητέρων πολιτικῶν τοῦ αἰῶνός του ἐρωτηθεὶς ποτε πῶς ἠδύνατο νὰ ἐκτελῇ τοσαύτας πολλὰς ὑποθέσεις μὲ τὰς ὁποίας ἦτον ἐπιφορτισμένος ἀπεκρίθη ὅτι ὅλη του ἡ τέχνη συνίστατο εἰς τὸ νὰ τελειῶν πᾶν ἐπιχειρήματ' αὐτοῦ διὰ μιᾶς. "Ἄν ἔλεγε, ἔχω ἀναγκαῖόν τι πρᾶγμα νὰ κάμω, δὲν συλλογίζομαι ποτὲ περὶ ἄλλου τινός, μέχρις οὗ τελειώσῃ τοῦτο." Ἄν αἰκεία κ' ἦ τις ὑπόθεσις ἀπαιτῇ τὴν προσοχὴν μου παραδίδομαι ὅλως διόλου εἰς αὐτὴν μέχρις οὗ νὰ τὴν βάλω εἰς τάξιν." Ἐν βραχυλογίᾳ δὲ βλέπομεν πολλοὺς ἀδρανεῖς καὶ φλεγματικούς, ὅτι κυττάζοντες τακτικῶς τὰς ὑποθέσεις των, γίνονται ἀνεπαισθήτως πλούσιοι, καὶ ὅτε ἀνευ τῆς ἀρετῆς ταύτης ἄνθρωποι προικισμένοι ἐκ φύσεως μὲ ζωηρὰν φαντασίαν καὶ μεγάλην δραστηριότητα δὲν δύναται νὰ ἐπιτύχωσιν ὡς ἀναλαμβάνοντες τὴν μίαν ὑπόθεσιν πρὶν τελειώσωσι τὴν ἄλλην, καὶ οὕτως ἀφίνοντες ἀτελεῖ τὰ ἐπιχειρήματά των.

Ἐκ τῶν εἰρημένων, λοιπὸν δυνάμεθα νὰ ἐκθέσωμεν ὡς γενικὸν ἀξίωμα ὅτι ὅστις καὶ ἂν ἦναι δύναται, ἂν θέλῃ, ὅ,τε δήποτε ἔργον ἐπαγγελόμενος, νὰ γίνῃ ἐξάπαντος μάλλον ἢ ἥτιον πλούσιος. Ἡ δ' αἰτία δι' ἣν ἐνίοτε πολλοὶ ἔχων

τες μεγάλην ἱκανότητά δὲν ἀποκτῶσι λαμπρὰν κατάστασιν, εἶναι ἢ διότι καταφρονοῦσι τὰ πλούτη ὡς πρὸς ἄλλο τι, ἢ τοῦλάχιστον διότι δὲν εὐχαριστοῦνται ν' ἀποκτήσωσι περιουσίαν, ἂν δὲν ζῶσι κατὰ τὸν ἴδιον αὐτῶν τρόπον καὶ συγχρόνως δὲν ἀπολαμβάνωσι τὰς ἡδονὰς τοῦ βίου.

Παρεκτός δὲ τῶν ἰδιαιτέρων τούτων τρόπων ὑπάρχουσιν ἀκόμη καὶ ἄλλα διάφορα μέσα τοῦ ἐπαυξάνειν τὸν πλοῦτον, ἅτινα πολλοὶ ἐφηύρον διὰ τῆς ἀγχινοίας των, ἐξ ὧν καὶ μικρὰ τινα θέλομεν ὑποσυνάψειν ἐνταῦθα μόνον καὶ μόνον ἵνα δεῖξωμεν τὴν ὡς πρὸς τοῦτο δύναμιν τῆς ἐφευρέσεως.

Ἀναφέρεται περὶ τοῦ Σκαραμούχου, τοῦ πρώτου περιφήμου Ἰταλοῦ κωμωδοῦ, ὅτι ὦν εἰς Παρισίους εἰς μεγάλην ἐνδειαν ἐφαντάσθη νὰ σταθῇ εἰς τὴν θύραν περιφήμου τινός πωλητοῦ τοῦ ταμβάκου, καὶ ὅτε ἐξήρχοντο ἐκ τοῦ ἐργαστηρίου ὅσοι ἠγόραζον ταμβάκον νὰ τοὺς ζητή μίαν λαβὴν· οὕτω δὲ συνάγων ἀρκετὴν ποσότητα ἐκ διαφόρων εἰδῶν, τὸν εἶδε πάλιν μὲ χαμηλὴν τιμὴν εἰς τὸν αὐτὸν πωλητὴν, ὅστις καὶ ἐνοήσας τὸ πρᾶγμα, τὸν ὠνόμασε, *ia bac de mille fleurs* ἦτοι ταμβάκον χιλίων ἄνθεων. Ἡ Ἱστορία δ' αὐτοῦ προσθέτει, ὅτι διὰ τοῦ μέσου τούτου ἀπέκτησε μεγάλην κατάστασιν· τελευταῖον ὅμως βιαζόμενος νὰ κατασταθῇ διὰ μιᾶς πλούσιος, ἔλαβε μίαν ἡμέραν τοσοῦτον πολὺ ἐκ τῆς ταμβακοθήκης Ἑλβετοῦ τινός ἀξιωματικοῦ, ὥστε ἠναγκάσθη παρ' αὐτοῦ ν' ἀφήσῃ τὸν ἀγχίνου τοῦτον τρόπον τῆς ζωῆς του.

Καὶ ἡ ἐφεύρεσις δὲ τοῦ περιφήμου Ῥαπελαΐσου εἶναι ἀρκετὰ περίεργος. Ὡν ποτε οὗτος πολὺ μακρὰν τῶν Παρισίων καὶ μὴ ἔχων ἀρκετὰ ἐξοδα νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν πορείαν του, ἐστοχάσθη τὸν παράδοξον τοῦτον τρόπον. Ἐλαβεν ἀρκετὴν ποσότητα χρώματος καὶ γεμίσας διάφορα χαρτῖα μὲ αὐτὸ ἔγραψεν ἐπὶ τοῦ πρώτου μὲν "φαρμάκιον διὰ τὸν ἀδελφὸν τοῦ βασιλέως", ἐπὶ τοῦ δευτέρου δὲ "φαρμάκιον διὰ τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως" καὶ ἐπὶ τοῦ τρίτου "διὰ τὸν ἴδιον βασιλέα." Τὰ δὲ χαρτῖα ταῦτα ἔβαλεν εἰς τοιαύτην θέσιν, ὥστε ὁ ξενοδόχος αὐτοῦ, πολὺ περίεργος ὦν, νὰ τὰ ἴδῃ

εύκόλως — Τὸ πρᾶγμα ἀπέβη κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν του. Ὁ πανδοχεὺς ἔδωκεν ἀμέσως εἰδήσιν καὶ ἐν τῷ ἄμα ὁ προδότης ἐστάλη εἰς Παρισίους μὲ δαπάνην τοῦ βασιλέως. Ἀπαντες ὁμῶς ἐτράπησαν εἰς γέλωτα ἰδόντες ὅτι ἦτον ὁ περίφημος συγγραφεὺς Ῥαπελαῖσος καὶ ὅτι τὸ φαρμάκιον αὐτοῦ ἦτον ἀπλοῦν χῶμα.

Οἱ ἔμποροι (ὅσοι μάλιστα εἶναι κεκοσμημένοι μὲ παιδείαν) δύνανται νὰ εὕρωσι διαφόρους τρόπους ὡς πρὸς τοῦτο, ὅσους οὔτε ἐφαντάσθη τις κἀν διὰ καὶ δικαίως τὸ ἐμπόριον κρίνεται ὡς τὸ χρησιμώτερον εἰς τὰς πολιτείας ἐν γενεῖ καὶ ὅτι δι' αὐτοῦ εὐρίσκονται αἱ καλῆτεραι καὶ φυσικώτεραι μέθοδοι πρὸς ἐπαύξησιν καὶ τοῦ γενικοῦ καὶ τοῦ ἀτομικοῦ πλοῦτου.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΤΙΝΕΣ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ. (*)

Ἐπειδὴ πολλάκις τὸ ὄνομα καὶ τὰς ποιήσεις τοῦ Ὀμήρου ἀναφέραμεν εἰς τὰς ἱστορίας μας, δὲν κρίνομεν πᾶρῶν τοῦ σκοποῦμας νὰ εἴπωμεν τὴν γνώμην μας καὶ περὶ αὐτῶν, καὶ περὶ τῆς ἐπιρροῆς των εἰς τὴν πολιτικὴν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ζωὴν, καὶ ὡς ἐν συντόμῳ καὶ μὴ ὀλίγους λόγους ἐξεφράσθημεν τὴν γνώμην μας εἰς τὰς Σημειώσεις μας, οὕτω καὶ νῦν λέγομεν ἐν βραχεῖ ὅτι τοῦ Ὀμήρου αἱ ποιήσεις ἦσαν τὸ ἱερόν των Ἑλλήνων βιβλίον. Παρὰ δὲ τοῦ Ἡρόδοτου δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν τὴν μεγάλην αὐτῶν ἐπιρροὴν εἰς τὴν πολιτικὴν τῶν Ἑλλήνων ζωὴν. Ἐστάθη, δηλαδὴ, ἐπὶ Κύριον, ὡς λέγει ὁ Ἡρόδοτος, τύραννός τις εἰς Σικυῶνα Κλεισθένης καλούμενος, υἱὸς τοῦ Ἀριστωνύμου, οὗ ἦτο γνωστὸς διὰ τὴν σκληρότητά του, ὅσον διὰ τὰς πολιτικὰς αὐτοῦ γνώσεις καὶ τὸν μεγαλοπρεπῆ τῆς θυγατρὸς του γάμον μετὰ τοῦ Ἀλκμαιωνίδου Μεγακλείου.

(*) Ὁρ. Φιλ. Τόμ. Γ', σελ. 48, 82, 116.

ὅς τις δι' αὐτῆς ἐγέννησε Κλεισθένην, τὸν νεώτερον, τὸν περιώνυμον τῶν Ἀθηναίων δημαγωγόν. Ὁ δὲ πρεσβύτερος Κλεισθένης μετὰ πολλῶν ἄλλων τυραννιδῶν του ἔφραξε καὶ τὸ στόμα τῶν ραφιδῶν, ἵνα μὴ φάλλωσι τὰ ποιήματα τοῦ Ὀμήρου ἐν Σικυῶνι. Καὶ διατὶ τοῦτο; Διότι ἐκεῖνα πανταχοῦ ἐξυμνῶσι τὸ Ἄργος καὶ τοὺς Ἀργείους τοὺς ὁποίους ἐπολέμει ὁ Κλεισθένης. (*)

Ἐκ τούτου λοιπὸν εύκόλως δύναται τις νὰ ἐννοήσῃ ὅτι τοῦ Ὀμήρου τὰ ποιήματα ἦσαν ἔκπαλαι γνωστὰ καὶ διαδοδομένα εἰς ἅπαντα τῆς Ἑλλάδος μέρη, ὥστε πολλοὶ τὰ ἐγνώριζον ἐκστήθους καὶ τὸ εἶχον ὡς ἱεροῦς σχεδὸν ὕμνους των, καὶ ἡ ἐπιρροὴ αὐτῶν ἦτο τοσοῦτον μεγίστη μετὰ τοῦ λαοῦ, ὥστε οἱ τύραννοι φοβούμενοι αὐτὴν ἐπροσπάθουν νὰ τὰ ἐκρίζωνσιν ἀπὸ τὴν μνήμην καὶ τὰς καρδίας τῶν λαῶν, καὶ εἶναι μάλιστα ἀξιοπαρατήρητον ὅτι ἐπὶ τῶν Περσῶν ὅτε οἱ τύραννοι καὶ οἱ μὲ τὸ ἐπώνυμον ΜΕΓΑΣ Κεκοσμημένοι βασιλεῖς ἤρχισαν νὰ τιμῶσι καὶ ὑπολήπτανται τὰ ποιήματα ταῦτα, εὐρίσκονται τότε μᾶλλον ὑπὸ τὰ προσκεφάλαια τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου παρὰ εἰς τὰς καρδίας καὶ τὰ στήθη τῶν λαῶν, καὶ τοῦτο σημαίνει ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν πνεῦμα ἤρχισε νὰ ἐκπίπτη καὶ νὰ ὑπνώττη ὡς τὰ ποιήματα τοῦ Ὀμήρου ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιον τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου.

Ἄχρι τοῦδε ἀνεφέραμεν ὅτι τὰ μαντεῖα καὶ τὰ ἀδόμητα τοῦ Ὀμήρου ποιήματα ἦσαν αἱ βάσεις τῆς περιωνύμου τῶν Ἑλλήνων ζωῆς, καὶ ἀνεπτύξαμεν ἱκανῶς τὴν γνώμην μας περὶ τοῦ ἐν Δελφοῖς χρηστηρίου. Κρίνομεν δὲ νὰ μὴν ἀφήσωμεν ἤδη εἰς λήθην καὶ τὸ Δωδωναῖον μαντεῖον. Καίτοι δὲ τοῦτο εἶχε τὴν περιφηματέραν ἐποχὴν του εἰς τοὺς ἀρχαιοτάτους καὶ μυθώδεις καιροὺς, φαίνεται ὁμῶς ὅτι ἦτον ἡ πρώτη πηγὴ τῆς Ἑλληνικῆς ποιήσεως, καὶ ἐπομένως τῆς πνευματικῆς ἀγωγῆς τῶν ἀρχαιοτάτων Ἑλλήνων. Τοῦτο δ' ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς μυθώδους ἱστορίας ἣν ἀναφέρει

(*) Ὁρ. Ἡροδ. καὶ Ἀριστοτ.

ὁ Ἡρόδοτος ὅτι δηλαδὴ δύο περιστεραὶ ἐλθοῦσαι ἐκ τῆς Φοινίκης ἐνεφώλευσαν εἰς τινα ὄρνυ τῆς Δωδώνης, καὶ ἔγιναν ὡς πρῶται ἱέρειαι τοῦ μαντείου. Κατὰ δὲ τὴν γνώμην μας ἐπειδὴ ἕκαστος μῦθος ἔχει τὴν ὑποκεκρυμμένην καὶ ἱστορικὴν τοῦ ἀλήθειαν, καὶ ὁ μῦθος οὗτος φανερώνει ὅτι ἡ ποίησις ἦλθεν ἐκ τῆς Φοινίκης εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀπὸ τοὺς Σημίτας, οἵτινες κατέκησαν τὰς ἀρχαιοτέρας οἰκίας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καὶ εἶχον τὰς παλαιότερας μυθολογίας καὶ τὸν κυανοῦν καὶ γαλήνιον οὐρανόν.

Ἄν θῆλη δὲ τις νὰ λάβῃ πλειοτέραν ἰδέαν περὶ τῆς ἐνεργείας τοῦ Ἑλλ. πνεύματος εἰς ὅλην τὴν ἱστορικὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, οφείλει νὰ σπουδάσῃ καὶ νὰ μελετήσῃ καλῶς ὅλην τὴν ἱστορίαν αὐτῶν καὶ τὰ ἀρχαιότερα (ἴσως νῦν ἐν μέρει διεσφαιμένα ὑπὸ τοῦ χρόνου) λείψανα τῆς Ποιήσεώς τιν. — Ἡμεῖς δὲ μὲ τὰς συντόμους ταύτας σημειώσεις μας ἠθέλησαμεν μόνον νὰ δώσωμεν μικρὰν νύξιν εἰς τοὺς φιλοκάλους ἐρευνητὰς τῶν Ἑλλ. πραγμάτων, καὶ πεποιθήμεν ὅτι ἂν θῆλη τις νὰ ἐρευνήσῃ καλῶς ὅλα τὰ πράγματα τῶν Ἑλλήνων, θέλει εὐρεῖν ὅ,τι δικαίως εἶπομεν, ὅτι δηλ. τῶν Ἑλλήνων ὁ βίος ἦτον ὡς μέγας τις περὶ τοῦ σ τ ε φ ἄ ν ο υ τῆς ζωῆς ἀγῶν, τοῦ ὁποίου τὸ τέλος, ἂν καὶ ἦτον ἀδύνατον νὰ ἐπιτύχῃ ὁ φύσει ἑλληπῆς καὶ εἰς ἀμαρτίας πεπτωκὼς ἀνθρώπος, ἔτεινεν ὅμως ζωηρότατα πρὸς αὐτὸν τὰς ὑψηλοτέρας δυνάμεις του.

Φίλοι Ἑλληνες! Ἴδου τί ἦτον ἡ ἀρχαία Ἑλλάς. Εἰς σᾶς ἐναπόκειται ἤδη νὰ τὴν ὑψώσῃτε καὶ πάλιν μιμούμενοι καθ' ὅλα τὸ πνεῦμά των. Διότι καθὼς ἐκεῖνοι ἐκ τῆς μικρᾶς γῆς των ἔλαβον τοσαύτην ἐπιρροὴν εἰς τοὺς ἄλλους, οὕτω καὶ ὑμεῖς ἤδη θύνασθε, τείνοντες τὸν σκοπὸν σας εἰς τὸν στέφανον τοῦ ἀγῶνος τῆς ζωῆς, νὰ φανῆτε καλύτεροι καὶ λαμπρότεροι τῶν προγόνων σας, τὸ ὁποῖον καὶ σᾶς ἐπεύχεται ἐκ καρδίας

Ὁ ἐκ Δανίας

Εἰλικρινὴς σας φίλος ***

ΑΙ ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΙΚΑΙ ΕΚ ΣΤΡΑΤΙΑΙ.

Α'.

Καὶ πρὶν μὲν, καὶ ἐκ τοῦ παρδείγματος μάλιστα τῆς μητρὸς τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου Ἑλένης, οἱ χριστιανοὶ εἶχον τὴν συνήθειαν τοῦ νὰ πηγαίνωσιν εἰς προσκύνησιν τῶν ἁγίων τόπων. Ἄλλ' οἱ Ἀραβες κυριεύσαντες τὴν Ἱερουσαλήμ, ἐπέεραζον πολὺ τοὺς αὐτόσε πορευομένους προσκυνητὰς. Περὶ τὰ τέλη δὲ τῆς ὀγδόης Ἐκατονταετηρίδος ὁ Μέγας Κάρλος (αὐτοκράτωρ τῆς Δύσεως) ζητήσας διὰ πρέσβων τὴν φιλίαν τοῦ Ἀαρῶν Ῥασχίδ, Χαλίφου τῶν Ἀράβων, ἔλαβε τὴν ἄδειαν καὶ ἤρχισε νὰ στολίξῃ τὴν Ἱερουσαλήμ μὲ ναοὺς καὶ μοναστήρια, διὸ καὶ πανταχόθεν συνέτρεχον ἀνεμποδίστως εἰς προσκύνησιν τοῦ Ἁγίου Τάφου, πλειότεροι ὅμως ἐκ τῆς Δυτικῆς ἢ τῆς Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας. Μετὰ τὸν θάνατον δὲ τοῦ Καρόλου καὶ τοῦ Ἀαρῶν, οἱ Ἀραβες ἤρχισαν πάλιν νὰ ἐνοχλῶσι καὶ τὸν ἅγιον Τάφον καὶ τοὺς προσκυνητὰς, καὶ περὶ τὰς ἀρχὰς μάλιστα τῆς ΙΑ' ἑκατονταετηρίδος κατέσκαψαν καὶ τὰς οἰκοδομὰς τοῦ Καρόλου καὶ ἐπέφερον τὰς μεγαλητέρας εἰς τοὺς ξένους δυσκολίας.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν δὲ ταύτην Μοναχὸς τις Πέτρος καὶ Κουκούπετρος) λεγόμενος, ἐκ τῆς Ἀμβιανού, ἐπορεύθη εἰς προσκύνησιν τοῦ Ἁγίου Τάφου. Βλέπων δ' οὗτος τὴν ἐλεεινὴν κατάστασιν τῶν ἐκεῖ εὐρισκομένων χριστιανῶν καὶ τὰ δεινὰ ὅσα ὑπέφερον οἱ κατὰ καιροὺς προσκυνηταὶ ἠθέλησε νὰ κάμῃ τι πρὸς βοήθειαν αὐτῶν, καὶ ἐπειδὴ ἔστοχάσθη ἀδύνατον τὴν ἀνατολικὴν αὐτοκρατορίαν συνέλαβε τὴν ἰδέαν τοῦ νὰ διεγείρῃ τοὺς Δυτικοὺς Ἡγεμόνας· ὅθεν συνομιλήσας καὶ μετὰ τοῦ Πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων Σίμωνος, ἔλαβεν ἔγγραφον παρ' αὐτοῦ δέησιν πρὸς τὸν πάπαν, τὴν ὁποίαν καὶ ἀπελθὼν εἰς Ῥώμην ἐνεχείρισε πρὸς αὐτὸν καὶ τὸν παρέστησε μετ' εὐχλωτίας τὴν ἀσλίαν κατάστασιν τῶν ἐκεῖ χριστιανῶν καὶ προσκυνητῶν. Ὁ Πάπας Οὐρβανὸς Β', ἀκούσας μετὰ μεγάλης

χαρῆς τοιαύτην εἶδθην, ἀπέστειλε τὸν Κουκουπέτρον εἰς τοὺς ἡγεμόνας ἵνα προπαρασκευάσῃ τὰς καρδίας αὐτῶν, καὶ τοὺς ἐμπνεύσῃ τὸν ζῆλον τοῦ νὰ ἐκστρατεύσωσιν πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν ἁγίων τόπων. Ὅπου καὶ ἂν ἐπορεύετο, πανταχοῦ γενικὸς ἐνθουσιασμός ἐκυρίευεν ἅπαντας, ὥστε ὁ Πάπας βλέπων μετ' ἀγαλλιᾶσεως τὴν πρόδον τοῦ ποθομένου, συνεκρότησε δύο συνόδους, τὴν μίαν μὲν εἰς Πλακεντίαν καὶ τὴν ἑτέραν εἰς Κλαρμόντον τῆς Γαλλίας, ἐνθα, παρευρεσκομένων τῶν πρέσβειων ὄλων σχεδὸν τῶν χριστιανῶν τῆς Εὐρώπης, ἀπερασίσθη κοινῶς ὁ πόλεμος. Μετὰ ταῦτα δὲ ἅπαντες οἱ τῆς συνόδου ἐγονάτισαν, καὶ ἀφοῦ εἰς Καρδινάλιος ἐξωμολογήθη ὡς ἐπίτροπος τὰς ἁμαρτίας πάντων, ὁ Πάπας ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν των. Διορίσας δὲ καὶ τοποτηρήτην τοῦ τὸν Ἀνικίου Ἀδήμαρον, ἔδωκεν εἰς τὸν δεξιὸν αὐτοῦ βραχίονα ἐρυθροῦν σταυρὸν μὲ μάλλινον πανίον, ἀκολούθως δ' ἔδωκε τὸν σταυρὸν καὶ εἰς ὄλους τοὺς ἐκστρατεύσαντας, διὰ τὸ ὅποιον καὶ ἀνομάσθη ἡ ἐκστρατεία αὕτη Σταυροφορικὴ. Διεκήρυξε δὲ συγχρότως καὶ ἄφεςιν ἁμαρτιῶν εἰς ὄλους ὅσοι ἤθελον νὰ ὑπάγωσιν εἰς τὸν πόλεμον τοῦτον, καὶ ἐνταῦθα ὑπεσχέθη ὅτι τὰ μὲν κτήματα τῶν θέλει ἐπιτροπεύειν ἡ ἐκκλησία, οἱ δὲ τόκοι τῶν χρεωφειλετῶν θέλουσιν ἀφεθῆναι, καὶ πατρικὴ φροντίς θέλει διορισθῆναι διὰ τοὺς συγγενεῖς τῶν ἐκεῖσε ἀποθνησκόντων.

Μετὰ τοιαύτας δ' ὑποσχέσεις πεφυσιωμένοι πολλοὶ καὶ μὴν ἔχοντες μάλιστα τοσαύτην ὄρεξιν διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς ἁγίας γῆς, ἐκίνησαν εἰς τὴν ἐκστρατείαν. Οἱ ἐπισιημότεροι δὲ μεταξὺ αὐτῶν ἦσαν Ῥαϊμούνδος, ὁ κόμης τῆς Τολώσης, Οὐγων, ὁ κόμης τῆς Βερομανδοῦνης σίας καὶ ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Φιλίππου Α', Ῥόβερτος δούξ τῆς Νορμανδίας, Ῥόβερτος κόμης τῆς Φλάνδριας, Στέφανος κόμης τῶν Βλαισῶν, Γοδεφρίδος ὁ Βουϊλών, Βοημούνδος ὁ ἡγεμὼν τοῦ Ἰάραντος καὶ ἄλλοι πολλοί. Ἐκ τούτων δ' ἕκαστος ἔφερε πλῆθος στρατεύματος, καὶ

τινες ἐκ τούτων ἀπεράσιτοι ἀκόμη ν' ἀφιερῶσιν ἐκεῖ τὴν ζωὴν των, καὶ διὰ τοῦτο ἐπώλησαν τὰ εἰς τὴν Εὐρώπην κτήματα αὐτῶν, ἐλπίζοντες ὅτι αὐτοῦ θείουσι συστήσει νέα βασιλεία.

Ἄπαντες δ' οἱ ἐκστρατεύσαντες ἦσαν ἕως ἑξακόσιοι χιλιάδες πεζῶν, καὶ ἑκατὸν χιλιάδες ἰππέων. Στράτευμα κυβερνώμενον ὑπὸ τοῦ Κουκουπέτρον ἐκίνησε πρῶτον πρὸ τοῦ διωρισμένου χρόνου, ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ πλείοτεροι ἦσαν ἐκ τοῦ ὄχλου, ἦλθον ἀνευ οὐδεμιᾶς προμηθείας τῶν ἀναγκαίων, διὸ καὶ ἐπροξένουν τὰ ἀνυπόφορα εἰς τοὺς τόπους ἐνθεν διέβαινον· ἀλλὰ καὶ οὗτοι ἔπαθον οὐκ ὀλίγα, μάλιστα εἰς τὴν Οὐγγαρίαν, καὶ τέλος δὲν ἠξιώθησαν νὰ ἴδωσι τὸν ἅγιον τόπον. Ὁμοίως δὲ καὶ ἄλλοι στρατοὶ, ὀδηγούμενοι ὑπὸ ἱερέων, ἔπαθον τὰ ἴδια. Ἐκινήθησαν δὲ τελευταῖον καὶ οἱ λοιποὶ ἡγεμόνες. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἀπάντησαν τοὺς Σελδεσσούκους Τούρκους, καὶ πρῶτην πόλιν ἤρχισαν νὰ πολιορκῶσι τὴν Νίκαιαν τῆς Βιθυνίας, ἣτις καὶ τελευταῖον παρεδόθη εἰς τὸν αὐτοκράτορα Ἀλέξιον τὸν Κομνηνόν. Προχωροῦντες δὲ περαιτέρω ἀπῆντησαν μέγα πλῆθος Τούρκων, τοὺς ὁποίους καὶ κατενίκησαν μὲ μεγάλην φθορὰν των. Ἐκεῖθεν δ' ἔρχονται εἰς Φρυγίαν, ἐνθα ὑπέμειναν πολλὰ ἕνεκα τῆς πείνης καὶ τῆς λοιπῆς κακοπαθείας, καὶ, πρὸ πάντων, τῆς διχονοίας τῶν ἡγεμόνων. Ἐντεῦθεν δ' ἔρχονται εἰς Ἀντιόχειαν, ἣν καὶ κατασχόντες μετὰ ἐννία μηνῶν πολιορκίαν, διὰ τινος Ἀρμενίου, ἐνεχείρισαν εἰς τὸν Βοημούνδον. Τελευταῖον δὲ φθάσαντες καὶ εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ ἐκυρίευσαν αὐτὴν (1099) διὰ πολιορκίας πέντε ἑβδομάδων, φονεύσαντες ἀνιλεῶς ἅπαντας τοὺς ἐκεῖ εὐρεθέντας ἐχθρούς. Ὁ Σουλτάνος τῆς Αἰγύπτου Ἐμίρ Ἀλῆς ἄρμησε μετὰ μεγάλης δυνάμεως ἵνα κυριεύσῃ ἐκ νέου τὴν πόλιν ταύτην, ἀλλ' οἱ Χριστιανοὶ τὸν ἀπέκρουσαν μὲ μεγάλην φθορὰν του. Καὶ οὕτως ἡ ἱερά γῆ ἔμεινεν ὑπὸ τοὺς Χριστιανούς, οἵτινες καὶ διώρισαν βασιλεῖα αὐτῆς τὸν Γοδεφρίδον. Ἐκυρίευσαν δὲ συγχρότως καὶ ἄλλας πολλὰς χώρας, εἰς τὰς ὁποίας

τινές εσύστησαν ιδιαίτερας ἡγεμονείας, ὑποκειμένας εἰς τὸν Γοδεφρίδον.

Β'.

Τὸν Γοδεφρίδον διεδέχθη εἰς τὸν θρόνον τῆς Ἱερουσαλήμ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Βαλδουῖνος Α' (1100) ὃς τις καὶ πρῶτος ὠνομάσθη βασιλεὺς αὐτῆς (*). Ἐπὶ τούτου δὲ πολλοὶ Εὐρωπαῖοι ὀρμήσαντες εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Ἀσίας, ἠφανίσθησαν ἐκ τῆς πείνης καὶ τῶν ἐχθρῶν. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Βαλδουῖνος ἤθελεν ἔλθειν εἰς κίνδυνον περὶ τῶν ὄλων, ἂν δὲν ἐβουλεύετο ὑπὸ τινῶν παραθαλασσίων πόλεων τῆς Ἰταλίας, δι' ὧν ἐκυρίευσεν καὶ τὴν Ἀκρην Σιδῶνα, Τρίπολιν κτλ. Ἐπὶ τοῦ Βαλδουῖνου Β' (1118), δὲν ἀναφέρεται ἄλλο τι εἰμὴ ἡ σύστασις τοῦ Τάγματος τῶν λεγομένων Τεμπλῶν.

Τὸν Βαλδουῖνον Β' διαδέχεται Βαλδουῖνος Γ' (1131) Ἐπὶ τούτου δὲ τὸ βασίλειον τῆς Ἱερουσαλήμ ἦτον εἰς μέγαν κίνδυνον, διότι ἡ Ἐδεσσα, οὔσα ὡς προπύργιον τῶν Χριστιανῶν, ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Ἀράβων, οἵτινες καὶ ἐπροξένησαν πολλὰ κακὰ εἰς αὐτούς. Ὁ Βαλδουῖνος ἠναγκάσθη νὰ ζητήσῃ βοήθειαν παρὰ τῶν Δυτικῶν ἡγεμόνων. Ἀμέσως δὲ μετὰ τῆς εἰδήσεως ταύτης διηγέρθη ἡ παλαιὰ γενικὴ προθυμία δευτέρας ἐκστρατείας. Βερνάρδος ὁ ἡγούμενος τοῦ περιφήμου μοναστηρίου τῆς Κλαραβάλλεως διαταχθεὶς ὑπὸ τοῦ πάπα Εὐγενίου Γ' νὰ κηρύξῃ τὴν ἐτοιμασίαν, ἔδειξε μέγαν ζῆλον καὶ προθυμίαν εἰς τὸ ἔργον, προφητεύσας ἀκόμη καὶ καλὴν ἔκβασιν. — Βασιλεύοντος δὲ εἰς Κωνσταντινούπολιν Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ, πρῶτος ὁ βασιλεὺς τῆς Γερμανίας Κόρραδος Γ' παραλαβὼν τὸν σταυρὸν ἠτοιμάσθη διὰ τὴν ἐκστρατείαν. Ἐβδομήκοντα χιλιάδες τεθωρακισμένων ἵππέων (†) καὶ

(*) Ὅτι προσεφέρθη εἰς τὸν Γοδεφρίδον ὁ χρυσοῦς στέφανος δὲν ἠδέλησε νὰ τὸν φέρῃ λέγων. "Δὲν θέλω νὰ φέρω τοιοῦτον στέφανον ἐκεῖ ὅπου ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευνόντων ἐφόρεσε στέφανον ἐξ ἀκανθῶν."

(†) Καὶ μετὰ τῶν ἀκολουθῶν αὐτῶν τὸ ἱππικὸν ἀνέβαινεν εἰς τετρακοσίας χιλιάδας.

ἄπειρον πλῆθος πεζῶν ἐκίνησαν διὰ τὴν ἱερὰν γῆν· οὗτοι ὅμως μετὰ πολλὰς κακοπαθείας καὶ ἐλλείψεις τῶν ἀναγκαίων διαβάντες διὰ τῆς Οὐγγαρίας καὶ τοῦ Γραιικοῦ βασιλείου, τελευταῖον ἠφανίσθησαν ὑπὸ τῶν Τούρκων, καὶ μόλις πολλὰ ὀλίγοι σωθέντες κατέφυγον εἰς Κωνσταντινούπολιν. Μετὰ τοὺς Γερμανοὺς ἐφθασαν καὶ οἱ Γάλλοι ὀδηγούμενοι ὑπὸ τοῦ Βασιλέως αὐτῶν Λουδοβίκου Ζ'· ἀλλὰ καὶ οὗτοι ἔλαβον τὴν αὐτὴν μετ' ἐκείνους τύχην. Τελευταῖον δὲ θελήσαντες καὶ οἱ Γάλλοι καὶ οἱ Γερμανοὶ νὰ δοκιμάσῃσι καὶ πάλιν τὴν τύχην των, ἠνώθησαν μετὰ τοῦ Βαλδουῖνου Γ'· εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Δαμασκού, ἀλλ' ἐβιάσθησαν νὰ ἐπιστρέψωσιν καὶ ἐκεῖθεν ἄπρακτοι.

Γ'.

Ἐνῶ δ' ἐβασίλευεν εἰς Ἱερουσαλήμ ὁ Γουῖδων (διάδοχος τοῦ Βαδουῖνου Δ') Σαλαδῖνος ὁ Μέγας, σουλτάνος τῆς Αἰγύπτου, ἐγείρας πόλεμον κατὰ τῶν χριστιανῶν, κατενίκησεν αὐτούς, καὶ τὸν Γουῖδωνα ἠχμαλώτισεν. Αἱ πόλεις Σιδῶν, Ἰόππη, Βαβυλῶν κτλ. τελευταῖον καὶ ἡ Ἱερουσαλήμ (1187) ὑπετάχθησαν εἰς τὸν νικητὴν, καὶ δὲν ἔμειναν ἄλλαι πόλεις εἰς τοὺς Χριστιανούς, εἰμὴ ἡ Ἀντιόχεια, ἡ Τύρος καὶ ἡ Τρίπολις. Ἡ εἰδήσις αὕτη ἔφερε μεγάλην σύγχυσιν εἰς τὴν Εὐρώπην· διὸ καὶ ὁ πάπας Κλήμης Γ' παρεκίνησε τοὺς Χριστιανούς ἡγεμόνας νὰ λάβωσι τὰ ὄπλα, καὶ νὰ ἐφορμήσωσι πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς ἁγίας Γῆς. Πρῶτος ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας Φρειδερίκος Βαρβαρόσσας ἐκίνησε πρὸ τῶν ἄλλων, μετὰ μεγάλης ὅμως σκέψεως· διότι πέμψας πρέσβεις εἰς τὸν βασιλέα τῆς Οὐγγαρίας, εἰς τὸν Γραικικὸν αὐτοκράτορα καὶ εἰς τὸν φίλον του τὸν Σουλτάνον τοῦ Ἰκονίου, ἐπρομήθευσε καλῶς τὸν στρατόντου. Καὶ διὰ μὲν τῆς Οὐγγαρίας ἐπέρασεν εὐτυχῶς, εἰς δὲ τὸ Γραικικὸν βασίλειον δὲν ἐδοκίμασε τοσαύτας δυσκολίας, ὅσας ἀπῆντησεν εἰς τὸ Ἰκόνιον, ἀπὸ μέρους τοῦ πρώην φίλου του Σουλτάνου, τὸν ὁποῖον ὅμως καὶ ἐνίκησεν, ἂν καὶ μετ' οὐχὶ μικρὰν φθοράν του.

Ἐπέρασε δὲ μετὰ ταῦτα εἰς τὴν Κιλικίαν καὶ ἐφθασεν ἕως εἰς τὴν Σελεύκειαν, ὅπου καὶ ἐπνίγη εἰς τὸν ποταμὸν Καλύκαδον. Καὶ ὁ ἐκεῖσε δὲ διαδεχθεὶς αὐτὸν υἱὸς τοῦ Φρειδερίκου ἔλθων νὰ βοηθήσῃ τὸν πολιορκοῦντα τὴν Ἀκρην Γουίδωνα ἐτελεύτησε καὶ αὐτὸς ἀπὸ πυρετόν. Φίλιππος, ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας, καὶ Ριχάρδος ὁ τῆς Ἀγγλίας, ἐλθόντες ἐκυρίευσαν τὴν Ἀκρην ἄλλα δὲν προεχώρησαν περαιτέρω, διότι οἱ μὲν Γερμανοὶ πειραχθέντες ὑπὸ τοῦ ἀλαζόνος Ριχάρδου ἀνεχώρησαν ὁ δὲ Φίλιππος κατὰ τι μὲνμὴν ὑποφέρων καὶ αὐτὸς τὸν Ριχάρδον, βιαζόμενος δὲ προσέτι καὶ ὑπὸ τῶν ὑποθέσεων τοῦ βασιλείου τοῦ ἀφῆκε μέρος τοῦ στρατεύματός του, καὶ μετὰ τῶν λοιπῶν ἐπέστρεψεν εἰς τὰ ἴδια. Βλέπων δὲ καὶ ὁ Ριχάρδος ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ πράξῃ αὐδὲν μόνος, ἐπέστρεψε καὶ αὐτὸς εἰς τὴν Ἀγγλίαν.

Δ'

Ἡ ἀποτυχία τῆς τρίτης σταυροφορικῆς ἐκστρατείας δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐμποδίσῃ καὶ τὴν τετάρτην. Καὶ ὁ μὲν πάπας Ἰννοκέντιος Γ' διέταξε νὰ συναχθῇ νέον στρατεύμα. Μεριστάνες δὲ τινες ἀπεφάσισαν ν' ἀναλάβωσιν ἐφ' ἑαυτοὺς τὴν ἐκστρατείαν, ὡς ὁ Μαρκέσιος Μοντεφεράτος, ὁ κόμης τῆς Φλανδρίας Βάλδουῖνος καὶ ἄλλοι οἵτινες καὶ συνηθροίσθησαν εἰς Βενετίαν, καθότι ἡ δημοκρατία αὐτῆς ὑπεσχέθη νὰ ἐτοιμάσῃ ναυτικὸν δι' αὐτούς. Ἐβασιλεὺς δὲ τότε εἰς Κωνσταντινούπολιν Ἀλέξιος Γ', ὁ Ἀγγελος, ὃς τις ἔλαβε τὸν θρόνον ἐξώσας τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἰσαάκιον, καὶ ῥίψας αὐτὸν μετὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀλεξίου εἰς φυλακὴν. Ἄλλ' ὁ Ἀλέξιος Δ' διὰ διαφορῶν τρόπων ἐξελθὼν τῆς φυλακῆς ἦλθεν εἰς τὸν ἐπ' ἀδελφῇ γαμβρόν του Φίλιππον τὸν βασιλέα τῶν Γερμανῶν, καὶ παρεκάλει καὶ αὐτὸν καὶ τὸν Πάπαν νὰ βοηθήσωσι τὸν πατέρα του. Οὗτοι δὲ πέμπουσιν αὐτὸν μετὰ συστατικῶν ἐπιστολῶν εἰς τοὺς σταυροφόρους, εἰς τοὺς ὁποίους καὶ παρ-

ῥησιασθεῖς ὑπεσχέθη 200,000 μάρκ. ἀργύρου, τὴν ἔνωσιν τῶν ἐκκλησιῶν καὶ βοήθειαν εἰς τὴν σταυροφορικὴν ἐκστρατείαν. Δελεασθέντες δ' εἰς ταῦτα οἱ σταυροφόροι, ὀρμήσαντες ἐκυρίευσαν τὴν πόλιν καὶ ἐκάθισαν πάλιν ἐπὶ τοῦ θρόνου τὸν Ἰσαάκιον καὶ τὸν Ἀλέξιον Δ'. — Ὁ Ἀλέξιος Δ' μὴ ἂν εἰς κατάστασιν νὰ πληρώσῃ τὰ ὑποσχεθέντα ἤρχισε νὰ ἐπιβάλλῃ νέους φόρους καὶ νὰ καταχρᾶται τοὺς ὑπηκόους του. Ἐκ τούτου δὲ ὁ λαὸς διηγέρθη εἰς ἐπανάστασιν, καὶ τις δοῦξ Ἀλέξιος Μούρζουφλος φονεύσας τὸν Ἀλέξιον Δ. παρέλαβε τὸν θρόνον. Οἱ δὲ σταυροφόροι παροργισθέντες εἰς ταῦτα, ἄρμησαν κατὰ τῆς πόλεως, καὶ ἀποῦ τὴν ἐκυρίευσαν, διέρισαν οἱ μὲν Γάλλοι βασιλεία τὸν Κόμητα τῆς Φλανδρίας Βαλδουῖνον, οἱ δὲ Βενετοὶ Πατριάρχην Θωμᾶν τὸν Μαυρικηνόν (*).

Ε.

Ἀποῦ δὲ οὕτω καὶ ἡ τετάρτη σταυροφορία ὑπῆρξεν ἀτελεσφόρητος, ἡ ἱερά γῆ ἔμεινεν ὑπὸ τὰς χεῖρας τῶν Μωαμεθανῶν καὶ οὐδεὶς λόγος ἐγένετο πλέον περὶ ἄλλης ἐκστρατείας — Ὁ περὶ τὰ μέσα δὲ τῆς ΙΓ' ἑκατονταετηρίδος βασιλευσάντων εἰς τὴν Γαλλίαν Λουδοβίκος Θ'. (ὁ καὶ εἰς τοὺς ἀγίους καταταχθεὶς ὑπὸ τοῦ Πάπα Βονιφατίου Α'.) ἀσθενήσας βαρέως ἔκαμε τάξιμον ὅτι ἂν ἀναλάβῃ τὴν ὑγίαν του νὰ ἐκστρατεύσῃ εἰς βοήθειαν τῆς ἀγίας Γῆς τὸ ὁποῖον καὶ ἐπραξεν εὐθύς καταπέισας καὶ πολλοὺς ἄλλους φίλους του. Ἐκπλεύσας λοιπὸν ὁ Λουδοβίκος ἐκ τῆς Γαλλίας (1248), πρῶτον μὲν ἦλθεν εἰς Κύπρον, καὶ ἐκεῖθεν, κηρύξας πόλεμον κατὰ τοῦ Σουλτάνου τῆς Αἰγύπτου, ἐκυρίευσεν μὲν τὸ Δαμιέτιον, ἀλλ' ἔλθων καὶ εἰς τὴν κατάκτησιν τοῦ Καΐρου ἐνικήθη κατὰ κράτος, καὶ τέλος, ὀπισθοπορῶν, καὶ αὐτὸς καὶ οἱ ἀδελφοὶ του καὶ τὸ πλει-

(* Ἐμεῖτε δὲ ἡ Κωνσταντινούπολις εἰς τὰς χεῖρας τῶν Λατίνων μέχρι τῶν 1256 ὅτε καὶ ἀνεκτήθη πάλιν ὑπὸ τοῦ ἐν Νικαίᾳ αυτοκράτορος τῶν Γραικῶν Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου, διὰ τοῦ στρατηγῶντος Ἀλεξίου τοῦ Στρατηγοπόλου.

ότερον τοῦ στρατοῦ ἔπεσαν εἰς τῶν ἐχθρῶν τὰς χεῖρας. Καὶ τὸ μὲν στράτευμα ἠφρανίσθη σχεδὸν ὅλον, αὐτὸς δὲ ἀπελύθη μὲ μεγάλην δόσιν χρημάτων καὶ τὴν παραχώρησιν τοῦ Δαμιετίου. Ἐλθὼν δὲ μετὰ ταῦτα εἰς τὴν πόλιν Ἀκρην, τὴν ὁποίαν εἶχον ἀκόμη οἱ Χριστιανοί, ἠτοιμάζετο ν' ἀναλάβῃ τὸν πόλεμον, ὀχυρώσας καὶ πόλεις τινὰς διὰ τοῦτο. Ἄλλ' αἱ ὑποθέσεις τοῦ βασιλείου του τὸν ἐβίασαν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Γαλλίαν.

ΣΤ'.

Καὶ τῆς ἰδίας του ταύτης ἐκστρατείας ἡ ἐκβασίς δὲν ἐμπόδισε τὸν Λουδοβίκον νὰ ἐτοιμάσῃ καὶ ἄλλην. Ἀκούσας ὅτι οἱ ἐχθροὶ κυριεύσαντες τὰς ὑπ' αὐτοῦ ὠχυρωμένας πόλεις εἰς Παλαιστίνην, ἄλλους μὲν ἐκ τῶν ἐκεῖ χριστιανῶν ἐθανάτωσαν, ἄλλους δ' ἐβίαζον νὰ δεχθῶσι τὴν πίστιν των, ἔλαβε πάλιν τὸν σταυρόν (1276). Ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Κάρολος, βασιλεὺς τῆς Σικελίας, τὸν κατέπεισε νὰ διευθύνῃ κατὰ πρῶτον τὸ στράτευμά του εἰς Τύνιον· ὁ δὲ Λουδοβίκος μὲ ἐλπίδα ὅτι ὁ βασιλεὺς τῆς πόλεως ἐκείνης ἠδύνατο νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸν χριστιανισμόν, ἦλθεν εἰς τὴν Ἀφρικὴν, καὶ κυριεύσας τὸ φρούριον τῆς Καρχηδόνας, ἐκάθητο ἐκεῖ περιμένων νέαν βοήθειαν ἵνα προχωρήσῃ περαιτέρω. Ἄλλ' ἡ θερμότης τοῦ τόπου, ἡ κακία τοῦ ὕδατος, καὶ οἱ ἐχθροί, οἵτινες ἐσφενδόνιζον καυστικὴν ἄμμον κατ' αὐτοῦ, ἐπέφερον τὸν θάνατον εἰς τὸ πλείοτερον τοῦ στρατεύματος, καὶ τέλος καὶ εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον. Οὕτω δὲ καὶ ἡ ἐκστρατεία αὕτη ἔμεινεν ἄπρακτος. Τρίπολις, Σιδῶν, Τύρος καὶ τέλος καὶ ἡ Ἀκρὴ ἔπεσαν εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν (1291). Καὶ ἔκτοτε ἡ Ἱερὰ Γῆ μένει ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Μωαμεθανῶν.

Η ΟΠΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ.

Κατὰ τινὰ τῶν μακρῶν τοῦ χειμῶνος νύκτα περὶ τῆς ἀρχαίας καὶ τῆς ἐνεστώσης Ἑλλάδος διαλογιζόμενος, καὶ ἀναπολῶν εἰς ποῖον βαθμὸν ἀνήχθη κατὰ τὰς λαμπράς της ἡμέρας ἡ περίδοξος αὕτη μήτηρ τῶν σοφῶν, παρεδόθη εἰς βαθύτατον ὕπνον. — Ἐν τῷ ἅμα δ' ἐνόμισα ὅτι ἐξαίφνης εὐρέθη εἰς τὰς πεδιάδας τῆς Βοιωτίας, ἔνθα πρὸς τὸ ἄκρον τοῦ Ὀρίζοντος εἶδον τὸν Πάρνασσόν ἀνυψούμενον ἀπέναντί μου. Περιπλανηθεὶς ὅμως πολὺν χρόνον μέχρις οὗ δυνηθῶ νὰ εὕρω πορείαν τινὰ φέρουσαν κατ' εὐθειᾶν πρὸς αὐτὸν, τέλος εἶδον ἀρκετὰ μακρὰν δάσος τι ἐκ διαφόρων δένδρων, ἔνθα καὶ ἀπεφάσισα ἀμέσως νὰ ὑπάγω. Φθάσας δὲ εἰς αὐτὸ παρετήρησα ὅτι ἦτο διακεχωρισμένον εἰς πολλὰς ὁδοὺς διευθυνομένας ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς ὠραῖά τινα κυκλωειδῆ ἢ ὠσειδῆ ἀνοίγματα, κεκαλλωπισμένα μὲ σμίλακας καὶ κυπαρίσσους, μὲ φωλεὰς πουλιῶν, καὶ μὲ σπήλαια κεκοσμημένα μετὰ κισσοῦ. Περὶ τὸν τόπον δὲ τοῦτον ἄλλος ἦχος δὲν ἠκούετο εἰμὴ ἡ λεπτὴ αὔρα τοῦ ἀέρος διερχομένη διὰ τῶν φύλλων τοῦ δάσους· καθ' ὅλα δὲ τὰ ἄλλα βαθύτατη σιωπὴ ἐβασίλευεν. Ἐξεβακχεύθη βλέπων τὴν ἐξαιρετὸν καλλονὴν καὶ τὴν ἀπομόνωσιν τοῦ δάσους τούτου, καὶ ποτὲ δὲν ἔλαβον τοσοῦτον μεγάλην εὐχαρίστησιν ὅσην τώρα. Ἐξακολουθῶν δὲ νὰ περιδιαβάξω ἐντὸς αὐτοῦ ἐξαίφνης εἶδον τελευταῖον εἰς τὸ ἄκρον δενδρσοτοιχείας τινὸς τρεῖς γυναῖκας καθημένας ἐπὶ τῆς χλόης ἀπέναντι ἡσυχουτινὸς ρυακίου τρέχοντος πρὸ τῶν ποδῶν αὐτῶν. Προσκυνήσας δ' αὐτὰς ὡς ἐφόρους Θεὸς τοῦ τόπου διέμεινα ὀλίγον παρατηρῶν ἐκάστην ἐξ αὐτῶν προσεκτικώτερον. Ἡ ἐν τῷ μέσῳ οὔσα, καλουμένη ΜΟΝΑΞΙΑ, ἐκάθητο ἔχουσα δεδιπλωμένας τὰς χεῖρας, καὶ φαινομένη σκεπτικὴ καὶ ὄλως διόλου παραδεδομένη εἰς τοὺς ἰδίους αὐτῆς στοχασμούς. Ἐκ τῶν δύο δὲ συνεταίρων αὐτῆς, πρὸς δεξιὰν μὲν ἐκάθητο ἡ Θεὰ ΣΙΩΠΗ ἔχουσα τὸν ὀφθαλμὸν της ἐπὶ τοῦ στόματος, καὶ πρὸς ἀριστεράν, ἡ

ΜΕΛΕΤΗ, ἐνατενίζουσα προσεκτικῶς εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἔχουσα ἐνώπιόν της οὐράνιον τινὰ σφαῖραν, με διάφορα σχήματα μαθηματικῶν θεωρημάτων. Προλαβοῦσα δὲ ἡ τελευταία αὕτη μετὰ μεγάλης εὐπροσθηγορίας· "Μὴ φοβοῦ" εἶπε, "πρὶν ὡς ἀνοίξῃς τὸ στόμα σου γνωρίζω τί ζητεῖς. Ἐπιθυμεῖς νὰ ἐπισκεφθῇς τὸ ὄρος τῶν Μουσῶν ἀλλὰ μόνον διὰ τοῦ τόπου τούτου δύναται τις νὰ ὑπάγῃ εἰς αὐτὸ, καὶ οὐδεὶς ἄλλος ἐνασχολεῖται τοσοῦτον νὰ δεῖκνῃ τὸν ὄριμον πρὸς τοὺς ἐκεῖσε βαδίζοντας ὅσον ἐγώ. Οὕτω δ' εἶποῦσα ἠγέρθη ἐκ τοῦ καθίσματός της καὶ ἤρχισε νὰ με ὀδηγῇ. Ἐνῶ δὲ διέβαινον ἐκ τοῦ εὐαρέστου ἐκείνου δάσους ἔδοσα νόξιν εἰς τὴν ὀδηγόν μου νὰ με εἴπῃ ποῖο ἦσαν παράδεκτοι ἐντὸς τῆς τερψικαρδίου ταύτης ἐρημίας· "Βεβαίως, τὴν εἶπον, οὐδὲν ἕτερον δύναται νὰ εἰσέλθῃ ἐνταῦθα εἰμὴ ἡ ἀρετὴ καὶ πᾶν ὅ,τι ἀνήκει εἰς αὐτήν. τὸ δάσος τοῦτο φαίνεται προσδιωρισμένον διὰ τὴν παραδοχὴν καὶ ἀμοιβὴν τῶν ὅσοι κατηνάλωσαν τὸν βίον των κατὰ τὰς ἐντολάς τῆς συνειδήσεώς των, καὶ τὰς διαταγὰς τῶν Θεῶν." Καλῶς τὸ ἐφαντάσθη, εἶπεν, ὁ τόπος οὗτος ἦτο προωρισμένος κατὰ πρῶτον διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον μόνον, καὶ τοιοῦτος ἦτο κατ' ὄλην τὴν βασιλείαν τοῦ Κρόνου, ὅτε οὐδεὶς εἰσῆρχετο ἐν αὐτῷ εἰμὴ μόνον ἀγνοοὶ ἱερεῖς, οἵτινες κυρίως ἀγωνιζόμενοι εἰς τὸ ἀπαλλάσσειν τὴν πατρίδα των ἐκ τῆς καταθλίψεως καὶ τῆς τυραννίας, ἤρχοντο μετὰ τοὺς περὶ τούτου μόχθους τῶν ὡς ἀναπαύονται ἐνταῦθα, καὶ προσέτι ὅσοι διὰ τῆς μελέτης καὶ τῆς σοφίας ἐκρίνοντο ἄξιοι τῆς θείας συνομιλίας. Τὰ νῦν ὁμως κατήνησεν οὐχ ἦττον ἐπικίνδυνος, ὅσον τὸ πρὶν ἦτον ἐπιθυμητός. Ἡ κακία τοσοῦτον ἐσυνείδισε νὰ μιμῆται τὴν ἀρετὴν, ὥστε πολλάκις ἐρπεῖ ἐντὸς αὐτοῦ ὑπὸ τὸ πρόσχημα ἐκείνης. Κύτταξε ἐκεῖ ἀντίκρυσσον· ἰδὲ τὴν ΕΚΔΙΚΗΣΙΝ βαδίζουσαν μετὰ τὴν στολὴν τῆς ΤΙΜΗΣ. Παρατήρησον οὐ μακρὰν αὐτῆς τὴν ΦΙΛΟΔΟΞΙΑΝ, ἰσταμένην μόνην· ἂν τὴν ἐρωτήσης θέλει σὲ εἰπεῖν ὅτι εἶναι ἡ ἈΜΙΛΛΑ ἢ ἡ ΔΟΞΑ. Ἀλλ' ἡ

συνηθεστέρα ἄρπαξ ἡμῶν εἶναι ἡ Ἡδυπάθεια διαδεχθεῖσα τὰ νῦν τὸν Θεὸν εἰς ὃν κατὰ καλῆτέρας καὶ εὐτυχεστέρας ἡμέρας τὸ δάσος τοῦτο ἦτον ὅλως διόλου ἀφιερωμένον. Ὁ σῶφρων Ἐρως μετὰ τοῦ Ἰμεναίου καὶ τῶν Χαρίτων ἐβασίλευεν ἄλλοτε ἐπὶ τοῦ εὐδαίμονος τούτου τόπου. Μέγα πλήθος ἐκ τῶν λοιπῶν ἀρετῶν ἦτο μετ' αὐτοῦ, καὶ διόλου ἄτιμοι στοχασμοὶ δὲν ἐτόλμων νὰ εἰσέλθωσιν ἐνταῦθα. Ἀλλὰ τὰ νῦν ὅλα μετήλλαξαν! καὶ σπανίως πολλὰ ὀλίγοι τολμῶσι καταφρονούντες τὰ μάταια πλούτη νὰ φαντάζονται ἑαυτοῦ; ἀρμοδίους συνεταίρους τοιοῦτου ἀξιολατρεῦτου Θεοῦ."

Μόλις δὲ ἡ Θεὰ ἐτελείωσε τοὺς λόγους τούτους καὶ εὐθὺς ἐφθάσαμεν εἰς τὰ ἔσχατα ὄρια τοῦ δάσους ἐνθα ἀπηνητήσαμεν ὡραίαν τινὰ πεδιάδα εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους. Ἐνταῦθα δὲ προσεκολλήθη ἔτι μᾶλλον μετὰ τῆς ὀδηγήτριας μου, καθότι πλείστα φαντάσματα μ' ἐβεβαίουν ὅτι ἤθελον με δεῖξιν τὴν συντομωτέραν πρὸς τὸ ὄρος τῶν Μουσῶν ὁδόν. Μεταξὺ δὲ τῶν λοιπῶν ἡ Κενοδοξία μὲ ἐπέεραζε πλείοτερον, ἥτις καὶ εἶχεν ἀπατήσει μέγα πλήθος ἀνθρώπων τοὺς ὁποίους καὶ εἶδον περιπλανωμένους εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους. Ἐστρέψα δὲ καταφρονητικῶς τοὺς ὀφθαλμούς μου ἐκ τοῦ ἀξιωμασίου τοῦτου πλήθους, καὶ ἀποτανθεὶς πρὸς τὴν ὀδηγόν μου τὴν εἶπον ὅτι ὅσην ἐλπίδα εἶχον ὅτι ἤθελον δυνηθῆν νὰ φθάσω εἰς μέρος τι τοῦ ἀνηφόρου, ἄλλο τόσον ἀπηλπίζαμην ὅτι δὲν ἤθελον δυνηθῆν νὰ πλησιάσω εἰς τὴν κορυφήν. Ἀλλ' ἀκούσας παρ' αὐτῆς ὅτι ἦτον ἀδύνατον νὰ μείνῃ τις εἰς τὰς πλευράς τοῦ ὄρους, καὶ ὅτι ἂν δὲν ἠγωνιζόμην νὰ προχωρήσω εἰς τὰ ἄνω ἐξάπαντος ἤθελον πέσειν εἰς τὴν χαμηλοτέραν κοιλάδα, ἀπεφάσισα νὰ καταβάλω οἰονδῆποτε κόπον διὰ τοῦτο. — Ἰσοῦτον μεγάλη ἦτον ἡ ἐπιθυμία μου τοῦ ὡς ἀπολύσω τὴν ὁποίαν ἤλπιζον ὡς ἀπαντήσω ἡδονὴν εἰς τὸ τέλος τῆς ἐπιχειρήσεώς μου!

Ἦσαν δὲ δύο μεγάλοι ὁρόμοι διὰ διαφόρων ὁδῶν φέροντες εἰς τὴν κορυφήν τοῦ ὄρους. Καὶ ὁ εἰς μὲν ἐξ αὐ-

τῶν ἐφυλάσσετο ὑπὸ τοῦ ἐφορεύοντος κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς γεννήσεώς μας πνεύματος. Ἐίχε δ' ἔργον νὰ ἐξετάζη τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ εἰσέλθωσι διὰ τῆς ὁδοῦ καὶ νὰ μὴ παραδέχεται ἄλλους εἰμὴ τοὺς ὅσοι ἢ Μελομένην ἴδε μ' εὐμενὲς ὄμμα κατὰ τὴν ὥραν τῆς γεννήσεώς των. Ὁ δ' ἕτερος δρόμος ἐφυλάσσετο ὑπὸ τῆς Ἐπιμελείας, ἐφ' οὗ καὶ ἐβάδιζον πολλοὶ ἐκ τῶν ἀποβληθέντων ἐκ τοῦ ἐτέρου· ἀλλ' αὕτη τοσοῦτον δύσκολος ἐφαίνετο εἰς τὰς αἰτήσεις αὐτῶν καὶ ἐπ' ἀληθείας ἡ ὁδὸς τοσοῦτον περιπεπλεγμένη καὶ ἐπίμοχος ἦτον, ὥς τε πολλοὶ προχωρήσαντες μέχρι τινὸς προετίμων μᾶλλον νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὰ ὀπίσω ἢ νὰ ἐξακολουθήσωσι τὴν πορείαν των, καὶ ὀλίγοιτοι ἐπέμενον νὰ φθάσωσι δι' αὐτοῦ εἰς τὸ ὁποῖον ἀπέβλεπον τέλος. Παρεκτὸς δὲ τῶν δύο τούτων ὁδῶν, αἰτινες διαφόρως ἔφερον εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους, ὑπῆρχε καὶ τρίτη τις γινομένη ἐκ τῶν δύο τούτων, αἰτινες μικρὸν τι μετὰ τὴν εἴσοδον, ἠνόηοντο εἰς μίαν. Δι' αὐτῆς δ' ἐπορεύοντο οἱ ὀλίγοι μακάριοι (οἵτινες εἶχον τὴν καλὴν τύχην νὰ εὐρωσιν αὐτὴν) κατ' εὐθεΐαν εἰς τὸν θρόνον τοῦ Ἀπόλλωνος. Δὲν ἐξεύρω ἂν τώρα κἂν ἤθελον ἀποφασίσει νὰ ζητήσω εἴσοδον εἰς μίαν ἐκ τῶν δύο τούτων θυρῶν, ἂν δὲν ἔβλεπον ἀπλοῦν τινα ἄνδρα (μετὰ τὸν ὁποῖον εἶποντο πολλοὶ ἀξιέραστοὶ νέοι καὶ νεάνιδες) ζητοῦντα τὴν εἴσοδον δι' ὅλους ὅσους ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ. Ἐκράτει δὲ δέσμην χαρτίων ἀνὰ χεῖρας, καὶ ἐδείκνυε πολλὰ ἄλλα ἄτινα, ἔλεγεν ὅτι ἐδόθησαν εἰς αὐτὸν παρὰ τινων καὶ ἐγνώριζεν ὅτι ὁ Ἀπόλλων ἤθελε τὰ δεχθῆναι ὡς διαβατήρια. Ὅλοι ἔχειναι δεκτοί, καὶ ἡ παρουσία αὐτῶν ἐπροξένησε νέαν χάριν καὶ καλλονὴν εἰς τὰς μακαρίας ἐκείνας σκηνάς. Ἰδὸν δὲ ὅτι ὁ ἀνὴρ οὗτος δὲν ἤθελε διόλου νὰ εἰσέλθῃ καὶ αὐτὸς, ἀλλ' εἶχεν ὡς μόνον ἔργον τοῦ ὁδηγεῖν τοὺς ὅσοι εἶτε ἐκ τῆς ἀξιότητός των, εἶτε ἐκ τῆς παιδείας των ἠδύνατο νὰ διαβῶσι τὴν ὁδὸν ταύτην. Πόσον δ' ἐφαίνετο γλυκὺς καὶ εὐπροσῆγορος ὁ κοινὸς οὗτος ἐνεργήτης μας!!! Ἀμέσως δ' ὅτε εἰσῆλθομεν ἐντὸς

τῆς ὁδοῦ ταύτης, ἐβρᾶντίσθημεν τρεῖς διὰ τοῦ ὕδατος τῆς πηγῆς Ἀγανίπης, ἧτις εἶχε τὴν δύναμιν τοῦ ἀποδιώκειν ἐξ ἡμῶν ἅπαντα τὰ κακὰ, παρεκτὸς μόνου τοῦ φθόνου, ὅς τις καὶ μᾶς ἠκολούθει μέχρι τοῦ τέλους τῆς ὁδοῦ πορείας μας. Προχωρήσαντες δ' ἄρκετὰ εἰς τὴν μεσαιάν ὁδὸν τελευταῖον ἐφθάσαμεν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους, ἐνθα ἀμέσως μᾶς ἐφάνησαν δύο τινὲς οἱ ὁποῖοι καὶ ἔσυραν εὐθὺς τὴν προσοχὴν μου. Ἡ μία ἐξ αὐτῶν ἦτο νέα τις νύμφη εἰς τὸ ἅγιον τῆς νεότητος καὶ καλλονῆς· εἶχε δὲ πτέρυγας ἐπὶ τῶν ὤμων καὶ τῶν ποδῶν καὶ ἠδύνατο νὰ διέλθῃ ἐν ἀκαρεῖ καὶ τὰ ἀπώτατα τοῦ κόσμου μέρη. Μετήλλασε δὲ συνεχῶς καὶ τὰ φορέματα αὐτῆς, ὅτε μὲν ἐνδυομένη μὲ τὰ φυσικώτερα καὶ συνηθέστερα εἰς τὸν κόσμον φορέματα, ὅτε δὲ μ' ὅσον δύναται τις νὰ ὑπολάβῃ ἀγροίκον καὶ χωρικὸν τρίπον. Παρ' αὐτῆ δ' ἴστατο σοβαρὸς τις ἀνὴρ ὅς τις διώρθευε τὰς ἀσταθείας αὐτῆς, δεικνύων αὐτὰς εἰς τὸ κάτοπτρόν του, καὶ ῥίπτων κάτωθεν τοῦ ὄρους τοὺς ἀναρμόστους καὶ ἐκσεσυρμένους καλλωπισμοὺς αὐτῆς, οὓς τινες καὶ συνάγοντες μετὰ μεγίστης χαρᾶς ἐνεδύοντο οἱ ἐν τῇ πεδιάδι οἰκοῦντες. Ἐκαλεῖτο δ' ἡ νύμφη αὕτη Φαντασία οὕσα θυγάτηρ τῆς Ἐλευθερίας, τῆς ὠραιότερας πασῶν τῶν ἐν τῷ ὄρει νυμφῶν, ὁ δὲ ἀνὴρ ἔχων ἐπώνυμον Κρίσις, ἦν τὸ μόνον τοῦ Χρόνου τέκνον. Νέος τις καθήμενος μετὰ αὐτῶν ἦτο τὸ μόνον γνήσιον τέκνον των· ἐκαλεῖτο δὲ Πνεῦμα, καὶ τὸ κάθισμα αὐτοῦ συνέκειτο ἐκ τῶν συγγραμμάτων τῶν περιφημοτέρων συγγραφέων. Εἶδον δὲ ὅτι τὰ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων ἦσαν πλειότερα, μετ' αὐτοὺς δὲ τὰ τῶν νεωτέρων Ἀγγλων, Γάλλων, Γάλλων, Γερμανῶν καὶ Ἰταλῶν. Ἦδη δὲ εἶχον μεγίστην ἐλευθερίαν τοῦ θεωρεῖν ἐντελῶς ἅπασαν τὴν χώραν ταύτην. Ἦσαν δὲ νέαν δύναμιν καὶ ζωὴν, καὶ ἔβλεπον τὰ πάντα ὑπὸ εὐγενεστέρας καὶ θελκτικώτερας ἐπόψεως ἢ πρὶν. Ἀνέπνεον δὲ καὶ καθαρώτερον ἀέρα εἰς αἰετοποτε κυανοῦν καὶ ὑπὸ τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου φωτιζόμενον Στερέωμα. Αἱ δύο δὲ κορυφαὶ

τοῦ ὄρους ἀνυψοῦντο ἀμφοτέρωθεν, καὶ ἀπετέλουν, ἐντὸς τῆς εὐαρεστοτάτης ταύτης κοιλάδος, τὴν κατοικίαν τῶν Μουσῶν καὶ τῶν ὅσοι εἶχον συνθέσειν ἄξια ἀθανασίας πονήματα.

• Ἐπὶ χρυσοῦ δὲ θρόνου ἐκάθητο ὁ Ἀπόλλων, καὶ ὡς σημαία ἀρχαία τις δάφνη ἐρρίπτε τοὺς κλάδους καὶ τὴν σκιάν αὐτῆς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του. Τὸ τόξον καὶ ἡ φαρέτρα αὐτοῦ ἔκειντο πρὸ τῶν ποδῶν του. Ἐκράτει δὲ ἀνά χειράς τὴν λύραν· αἱ δὲ Μούσαι περὶ αὐτοῦ ἀνύμουν τὴν κατὰ τοῦ δράκοντος Πύθωνος νίκην του καὶ ἤδον τερπνῶς τοὺς ἔρωτας τῆς Λευκοδόξης καὶ τοῦ Δάφνιδος. Ὁ Ὀμηρος, ὁ Βιργίλιος, ὁ Μίλτων, ὁ Κλωπτῶσκος ἐκάθητο ἀμέσως μετ' αὐτάς. Ἀκολουθῶς δὲ ἦσαν καὶ πάμπολλοι ἄλλοι. Εἶδον δὲ καὶ τὸν Πίνδαρον βαδίζοντα μόνον, χωρὶς νὰ τολμήσῃ τις νὰ τὸν πλησιάσῃ, καὶ μόνος ὁ Κλόβλεψ ἐπῆγε μέχρις αὐτοῦ, ἀλλ' ἀπνηυθμένος ἐκ τοῦ κόπου τοῦ νὰ τρέχῃ βιαίως, τὸν ἀφήκε καὶ αὐτὸς καὶ ἀπῆλθε μετὰ τοῦ Ἀνακρέοντος καὶ Ὀρατίου, μεθ' ὧν μεγίστην ἐλάμβανεν ἠδονήν.

Ὀλίγον δὲ τι μακρὰν εἶδον ἕτερον πληθὺς σπημάτων. Παρετήρησα δὲ μετὰ τὸν τὸν Σωκράτην ὑπαγορευόντα εἰς τὸν Ξενοφῶντα καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Πλάτωνος· ἀλλ' ἀπρὸ πάντων ὁ Μουσαῖος εἶχε τὸ μεγαλύτερον περὶ αὐτὸν ἀχροατήριον. Ὡν δὲ πολλὰ μακρὰν δὲν ἠδυνάμην ν' ἀκούσω τί ἔλεγε, μήτε νὰ παρατηρήσω τὰ πρόσωπα τῶν ἀκροατῶν του.—Παρεκτὸς δὲ τῶν ἄλλων ἠδυνάμην νὰ βλέπω ἤδη ἐκ τοῦ ὕψηλοῦ καὶ γαληναίου στερεώματος τοῦτου τὰς ἀπείρους φροντίδας καὶ ὅσους κατέβαλλον οἱ θνητοὶ κόπους εἰς τὴν διὰ τοῦ μέσου τῆς ζωῆς ὁδοπορίαν των. Ἐβλεπον δὲ τὴν ὁδὸν τῆς Ἀρετῆς κειμένην κατ' εὐθείαν αὐτῶν, τὸ δὲ Κέρδος ἢ ἄλλον τινὰ κακοποιὸν δαίμονα ἀπωθοῦντα αὐτοὺς ἐκ τῆς ὁδοῦ των. Ἐχαιραν τῶν τε μεγάλως ἔνεκα τῆς ἰδικῆς μου εὐτυχίας καὶ ἠσθανόμεν ἐνδομύχως συμπάθειάν τινα διὰ τὰς ἀνυποφόρους αὐτῶν πλάνας. Ὅσοῦτον δὲ ζωηρὰ ἦσαν τὰ πάθη ταῦτα, εἰς τὴν καρδίαν μου ὥστε ἀμέσως ἐξύπνησα. . . . (Σ.)

Η ΚΑΤΩΘΕΝ ΤΟΥ ΤΑΜΕΣΕΩΣ ΠΟΤΑΜΟΥ

ΔΙΟΔΟΣ.

• Ἐν ἐκ τῶν ἀξιολογοτέρων καθ' ὅλας τὰς ἐποχὰς ἀριστουργημάτων τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, ἅτινα ἐπισύρουν τὸν θάυμασμον καὶ τὴν ἐκπλήξιν τοῦ ἀνθρώπου, εἶναι καὶ ἡ κάτωθεν τοῦ Ταμέσεως (ποταμοῦ τῆς Ἀγγλίας) δίοδος, Ἀγγλιστὶ Γ'αν νὲ λ λεγομένη — ἡ κύριος σκοπὸς τῆς κατασκευῆς τῆς δίοδου ταύτης εἶναι ἡ ἐπὶ μᾶλλον αὐξήσεις καὶ ευκόλυνσις τοῦ ἐμπορίου τῶν πλησίων τῆς Γεφύρας τοῦ Λονδίνου κειμένων τόπων. Ἑσσαράκοντα ἔτη ἐσκέπτοντο περὶ τοῦ πράγματος τοῦτου, καὶ ἕκαμαν μάλιστα καὶ τινὰς ἀποπειράς, ἀλλ' ἀνωφελῶς. Τελευταῖον δὲ Γάλλος τις ἀρχιτέκτων, Προνέλλος καλούμενος, ὑπεσχέθη, τὸ 1823, νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὸ κτίριον τοῦτο, ὥστε ἡ (μεταξὺ τοῦ Ροτερχίτ καὶ τοῦ Βεπίγχ λεγομένου τόπου) κάτωθεν τοῦ Ταμέσεως δίοδος κατὰ πλάτος νὰ γίνῃ 1300 ποδῶν τὸ μῆκος, 38 τὸ πλάτος καὶ 22 τὸ ὕψος.

Πρῶτον λοιπὸν δύο μίλια μακρὰν τῆς λεγομένης γεφύρας τοῦ Λονδίνου ἔσκαψαν 85 ποδῶν λάκκον, ὡς τε τὰ ἐκ τοῦ ποταμοῦ στάζοντα ὕδατα νὰ συνάγωνται ἐνταῦθα, ἀκολουθῶς δὲ ἤρχισαν νὰ σκάπτωσι 65 πόδας ὑπὸ τὴν γῆν, ἐκ τοῦ Ροτερχίτ, ἀφίνοντες κάτωθεν τῶν μερῶν ὅπου τὸ ὕδωρ ἦτο βαθέτερον δύο πόδας πλείοτερον χωμα παρὰ τὰ πλησίον. Ἀνωθεν δὲ τῶν ἐσκαμμένων μερῶν, ἕκαμαν ἔσωθεν δύο σειρὰς δυνατῶν γεφυρῶν, ὡς τε νὰ βαστάζωσι τὸ χῶμα ἢ τὸ ὕδωρ, καὶ κάτωθεν ἤρχισαν νὰ κατασκευάζωσι τὸν δρόμον καὶ διὰ τὰς ἀμάξις καὶ διὰ τοὺς πεζοὺς. Ἴνα δ' ἐκ τοῦ ἐνὸς μὲν μέρους ἐκβάλλωσι τὸ χῶμα καὶ ἐκ τοῦ ἄλλου κατασκευάζωσι τὸν τοῖχον, ἕκαμαν τεχνικωτάτην τινὰ μηχανὴν με ἰσχυροτάτας δοκοὺς, ἧτις καὶ διηρεῖτο εἰς τριάκοντα ἕξ χωρίσματα, ἐξ ὧν ἕκαστον ἦτον εἰκοσιδύο ποδῶν ὕψηλόν, καὶ ἔκειντο εἰς τρεῖς σειρὰς τὴν μίαν ἐπὶ τῆς ἄλλης. Εἰς ταῦτα δὲ τὰ χωρίσματα ἐμβαίνοτες οἱ ἐργάται χω-

ρίς να επιφέρη ὁ εἷς εἰς τὸν ἄλλον οὐδὲν ἐμπόδιον, προεχώρησαν εἰς τὸ ἔργον των, ὡς τε εἶχον ἤδη κατασκευάσει 260 ποδῶν δρόμον. Ἐν τούτοις δὲ ἐκ τῶν βαθυτέρων μερῶν ἤρχισε νὰ πίπτῃ ὕδωρ καὶ χῶμα. Ἄλλ' ὡς πρὸς τοῦτο ἄλλο δὲν ἔκαμαν εἰμὴ ἐκ τοῦ ἐνὸς μὲν μέρους νὰ ἐκβάλλωσι τὸ ὕδωρ, ἐκ δὲ τοῦ ἄλλου νὰ προοδεύωσιν εἰς τὸ ἔργον. Κατὰ τὸν Μάϊον τῶν 1827 ἦτο 550 ποδῶν δρόμος κατασκευασμένος. Συγχρόνως δὲ τότε πλοῖά τινα ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ ῥίψαντα τὴν ἀγκυραν διεῖρξεν τὸν πυθμένα, ὥστε ἅπαντα τὰ ἐσκαμμένα μέρη ἐπληρώθησαν ὕδατος. Ἄλλ' ὁ Προυνέλλος ἤυρε καὶ τοῦ κακοῦ τούτου τὴν διόρθωσιν, ἐπιβαλὼν ἐπὶ τῶν διεῖρξάτων μερῶν διάφορα πισσωμένα πανία καὶ πολλὰ δέματα, μέξυλα καὶ πέτρας, καὶ ἐξαγαγὼν τὸ ὕδωρ. Ἄλλ' εἰς τοῦτο οὐκ ὀλίγος κατεδαπανήθη χρόνος. Ἐν τούτοις δ' ὁ υἱὸς τοῦ Προυνέλλου μετὰ τριῶν ἄλλων εἰσῆλθον ἐντὸς ῥοιαρίου τινὸς ἵνα ἴδωσι τὰ συμβάντα κάτωθεν τοῦ ποταμοῦ· ἐξαίφνης ὅμως τὸ ὕδωρ ἤρχισε νὰ πίπτῃ ἄνωθεν εἰς τὰ ἔνδον, καὶ τοσοῦτον ὑψώθη ὥστε ὁ εἷς ἐκ τῶν τριῶν τούτων ἐπνίγη, οἱ δ' ἕτεροι μετὰ μεγάλης δυσκολίας ἠδυνήθησαν νὰ ἐξέλθωσι, Συγχρόνως δ' ἔπεσε καὶ μία τῶν γεφυρῶν καὶ ἅπαν τὸ ἐσκαμμένον μέρος ἐπληρώθη ὕδατος, ὥστε ἦτον ἀνάγκη νὰ τὸ ἀδειάσωσι καὶ πάλιν, καὶ μόλις μετὰ ἓνα μῆνα ἠδυνήθησαν νὰ εἰσέλθωσιν ἐντὸς αὐτοῦ, καὶ μετὰ δύο νὰ τὸ καθαρίσωσι. Μετὰ ταῦτα δὲ ἤρχισαν νὰ προχωρῶσιν εἰς τὸ ἔργον των, ἀλλὰ μετὰ μεγάλης δυσκολίας, ὡς συντριβομένων τῶν χωρισμάτων τῆς μηχανῆς ἐκ τοῦ ἄνωθεν βάρους. Οὕτω δὲ μόλις εἶχον κατασκευάσειν ἕως 600 ποδ. δρόμον. Περὶ τὰς ἀρχὰς δὲ τῶν 1828 ὁ Προυνέλλος ἐνόησας ὅτι ὑπῆρχε φόβος νὰ πέσῃ καὶ πάλιν ἡ γέφυρα, τοὺς μὲν ἐργάτας διέταξε νὰ σταθῶσιν, αὐτὸς δὲ μετὰ ὀκτώ ἄλλων εἰσῆλθεν εἰς τὰ ἔσω ἵνα ἐξετάσῃ καλῆτερα περὶ τοῦ πράγματος, ἀλλ' ἐνῶ ἔκαμνε τὰς παρατηρήσεις του, ὁ ποταμὸς διεῖρξάγη μετὰ μεγάλου κρότου, ὥστε ὁ Προυνέλλος μεθ'

ἐνὸς μόνου καταπληγνόμενος πανταχόθεν ἐσώθη, οἱ δ' ἄλλοι ἐθανατώθησαν — Ἐνεκα δὲ τῆς αἰτίας ταύτης ἐκλείσαν ὡς καὶ πρότερον τὸν ἐσκαμμένον τόπον, καὶ ἅπασαι αἱ μέχρι τοῦδε γινόμεναι ἐργασίαι (εἰς ἃς καὶ ὑπερτά τρία ἑκατομμύρια φράγκων κατεδαπανήθησαν) ὤφειλον νὰ καταπαύσωσιν ἐπτά ἔτη. Ἀκολούθως δὲ μετὰ τὴν παρέλευσιν αὐτῶν, ἤρχισαν πάλιν μετὰ μεγάλης δραστηριότητος καὶ ἐπιμονῆς, καὶ ἤδη σχεδὸν ἐτελείωσεν ἅπαν τὸ ἔργον.

Χάριν τῆς περιεργείας τῶν Ἀναγνωστῶν μας, προσδέτομεν ἐν συντόμῳ καὶ τὰ ἐφεξῆς περὶ τῆς ὑποποταμείου ταύτης ὁδοῦ.

Ἡ ὁδὸς αὕτη ἐκ τῶν δύο μερῶν εἶναι λιθόστρωτος καὶ ὀλίγον τι ὑψηλὴ διὰ τοὺς πεζῶς πορευομένους, τὸ δὲ μέσον χρησιμεύει διὰ τὰς ἀμάξας. Εἰς δὲ τὰς ἄνωθεν καμάρας ἔχουσι λύχνους ἐκ τοῦ ὑδρογόνου, ὅτινες φωτίζουσι τὴν ὁδὸν ἅπασαν, ὡς ἐν πλήρει μεσημβρίᾳ. Ἀρχεται δὲ ἡ ὁδὸς αὕτη ἐκ τοῦ Ῥοτερχίτ καὶ τελευτᾷ μετὰ τοῦ Βενίγκ (ἦτοι κατὰ πλάτος τοῦ ποταμοῦ, ὡς προείρηται,) εἰς δὲ τὰ δύο αὐτῆς ἄκρα ὑπάρχουσι δύο μεγάλα ἀνοίγματα, ἐνθεν διὰ βαθμίδων εἰσέρχονται ἐντὸς τῆς ὁδοῦ ταύτης. Εἶναι δὲ προσέτι τὸ Ταννὲλ, διηρημένον εἰς μέρη δύο, τὸ μὲν, ἔνεκα τῶν πορευομένων ἀμαξῶν, τὸ δὲ, ἔνεκα τῶν ἐπιστροφουσῶν, πρὸς ἀποφυγὴν παντὸς προσκόμματος Ἐπὶ τῶν χωρισμάτων δὲ τούτων ὑπάρχουσιν ἰσχυραὶ γέφυραι, δι' ὧν οἱ θέλοντες δύνανται νὰ περάσωσιν ἐκ τοῦ ἐνὸς εἰς τὸ ἕτερον μέρος.

ΤΟ ΕΝ ΚΙΝΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ.

Εἰς τὴν Κίναν ὑπάρχει ἰδιαίτερόν τι συνέδριον, χρέος τοῦ ὁποίου εἶναι νὰ καταγράψῃ εἰς τὰ ὑπομνήματα τοῦ Οὐρανίου Κράτους (ὡς λέγεται παρὰ τῶν Σινῶν) ἀπάσας τὰς ἀγαθὰς καὶ κακὰς πράξεις τοῦ βασιλεύοντος Μονάρχου. Εἰς δ' ἐκ τῶν αυτοκρατόρων αὐτῆς Ταϊτσὺγκ καλούμενος διέταξέ ποτε νὰ φέρωσιν ἐνώπιόν αὐτοῦ

τὴν ἱστορίαν τῆς βασιλείας του· ἀλλ' ὁ πρόεδρος τοῦ συν-
 εδρίου μὴ θελήσας νὰ ὑπακούσῃ εἰς τοῦτο, "Βασιλεῦ,
 τὸν εἶπε, γνωρίζεις ὅτι ἔχομεν χρέος νὰ καταγράψωμεν
 τὰ σφάλματα ὡς καὶ τὰς ἀρετὰς τῶν βασιλέων μας καὶ
 ἂν τὸ ἱερὸν τοῦτο βιβλίον τεθῇ ὑπὸ ὄφιν σου, εἰς τὸ
 ἔκθης δὲν θέλομεν ἔχειν βέβαια οὐδεμίαν ἐλευθερίαν
 νὰ εἰπώμεν τὴν ἀλήθειαν.—Καὶ τολμᾶς, τὸν εἶπεν ὁ
 αὐτοκράτωρ, νὰ μεταδίδῃς εἰς τοὺς μεταγενεστέρους ἀκρι-
 βῆ περιγραφὴν τῶν ἐλλείψεών μου καὶ νὰ τοὺς κοινοποιῆς
 τὰ σφάλματά μου;— Ἡ θείσις τοῦ ὑπουργήματός μου ἀπαι-
 τεῖ νὰ μὴ μεταβάλλω μῆτε νὰ κούπτω τὴν ἀλήθειαν,
 ἀλλὰ ν' ἀναφέρω λεπτομερῶς ἅπαντα. "Ἐν πράττεις ἀδι-
 κίαν τινά, κατὰ χρέος θέλω σὲ μεθῶν μεγάλην ἂν πα-
 ρασύρησαι ἐκ τῶν ὁδῶν τῆς ἀρετῆς ἐξ ἀδυναμίας μὴ ἀνη-
 κούσης εἰς τὸν βαθμὸν σου, πρῶτος ἐγὼ θέλω θρηνησεῖν
 περὶ τούτου καὶ δὲν θέλω τὸ ἀποσιωπήσειν. Καὶ ἡ μετα-
 ξύ μας δὲ συνομιλία αὕτη δὲν θέλει σιωπηθῆν. Μὲ τοι-
 αὕτην λοιπὸν ἀκρίβειαν καὶ αὐστηρότητα εἶμαι ἠναγκα-
 σμένος νὰ πράττω τὸ χρέος τοῦ ἐπαγγέλματός μου," Εὐ-
 αρεστηθεῖς δ' ὁ αὐτοκράτωρ εἰς τοὺς λόγους τοῦ προέδρου του·
 Ἐξακολουθεῖ, εἶπε πρὸς αὐτόν, τὰ χρέη σου ὡς καὶ πρὶν.
 Μετάδιδε τὰς ἀρετὰς καὶ τὰ σφάλματά μου ἅτινα θέλουσι
 χρησιμεύειν ὡς ἀξιόλογα μαθήματα εἰς τοὺς διαδόχους
 καὶ ἀπογόνους μου, καὶ δείκνυε μεγίστην αὐστηρότητα κα-
 ταγράφων λεπτομερῶς ἅπασαν τὴν διαγωγὴν μου."